

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ШУМАРСТВА

Шуме Републике Српске

а . д . СОКОЛАЦ

**ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2014.
ГОДИНУ**

СОКОЛАЦ, децембар 2013. године

САДРЖАЈ

I УВОД	2
II ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОСЛОВАЊА У 2013. ГОДИНИ	4
1. УРЕЂИВАЊЕ ШУМА	4
2. СЈЕМЕНСКО-РАСАДНИЧКА ПРОИЗВОДЊА И ШУМСКО-УЗГОЈНИ РАДОВИ	5
3. ЗАШТИТА ШУМА	5
4. ИСКОРИШЋАВАЊЕ ШУМА	6
5. ИНВЕСТИЦИОНА УЛАГАЊА	7
6. ФИНАНСИЈСКИ РЕЗУЛТАТ И МЈЕРЕ ФИНАНСИЈСКЕ КОНСОЛИДАЦИЈЕ	7
7. ЦЕРТИФИКАЦИЈА ШУМА	7
III САДАШЊЕ СТАЊЕ ШУМАРСТВА	8
IV ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2014. ГОДИНУ	10
A. ЗАЈЕДНИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ЗА ИЗРАДУ ПРОИЗВОДНО- -ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ЗА 2014. ГОДИНУ	11
B. ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН	20
1. СЈЕМЕНСКО-РАСАДНИЧКА ПРОИЗВОДЊА И ШУМСКО-УЗГОЈНИ РАДОВИ	21
2. ЗАШТИТА ШУМА И ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА	25
3. ПЛАНИРАНИ ОБИМ СЈЕЧЕ И ПРОИЗВОДЊЕ ШУМСКИХ ДРВНИХ СОРТИМЕНАТА	27
4. ПЛАН РЕЛИЗАЦИЈЕ ШУМСКИХ ДРВНИХ СОРТИМЕНАТА	32
5. ПЛАН УКУПНЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	34
6. ПЛАН ПОСЛОВАЊА ЦЕНТРА ЗА ГАЗДОВАЊЕ КРШОМ	35
7. ПЛАН ПОСЛОВАЊА ИСТРАЖИВАЧКО-РАЗВОЈНОГ И ПРОЈЕКТНОГ ЦЕНТРА	35
8. ПЛАН РАДНЕ СНАГЕ	36
9. ПЛАН ОБРАЗОВАЊА И СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА	36
10. ПЛАН ЦЕРТИФИКАЦИЈЕ ШУМА	37
11. ПЛАН ФОРМИРАЊА И РАСПОДЈЕЛЕ УКУПНОГ ПРИХОДА	38
12. ПЛАН РАСХОДА	39
13. ПЛАН ИНВЕСТИЦИОНИХ УЛАГАЊА	41
ЗАКЉУЧЦИ:	43

ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД

Табела 1.1. План потребних сјемена за сјетву у расадницима.....	1
Табела 1.2. План производње садног материјала	1
Табела 1.3. План шумскоузгојних радова	4
Табела 2. План заштите шума.....	9
Табела 3.1. План сјече по категоријама шума	10
Табела 3.2. Планирани обим сјеча /ЕТАТ/.....	48
Табела 3.5. Планирана сјеча по подручјима општина.....	52
Табела 4.1. Динамика сјече	57
Табела 4.2. Динамика привлачења.....	58
Табела 4.3. Динамика отпреме.....	59
Табела 5. План реализације шумских дрвних сортимената	60
Табела 6. План укупне реализације	65
Табела 8. Формирање и расподјела укупног прихода	66
Табела 8.1 План расхода.....	67
Табела 8.2 План прихода и расхода /Биланс успјеха/.....	69
Табела 9. План инвестиционих улагања.....	72
Табела 7. План радне снаге.....	102
Табела 10. План образовања и стручног усавршавања.....	104
Табела 3.3 План сјечиве дрвне масе по одјелима.....	105

I УВОД

Шумарство постоји од када човјек покушава да шуму искористи за задовољење својих потреба. Под шумарством се могу назвати све човјекове активности чији је циљ коришћење шумских еколошких система и располагање тим добрима у складу са потребама човјека, при чему се шумски системи морају довести у стање или држати у стању у којем могу да задовоље те потребе. Шумарство се односи и на све економске, еколошке, социјалне и друштвене категорије коришћења. Човјек, дакле, путем шумарства свјесно интервенише у природи и утиче на развој шумских еколошких система, како би себи обезбиједио одређену добит. У периоду развоја људске заједнице, све до почетка интензивније индустријализације, шума је било у изобиљу. Човјек им није придавао посебан значај, а није довољно схватао њихову улогу и утицај на стабилност и других еколошких система. Шума је сматрана вјечном и неуништивом, као што се мислило и за ваздух, воду, земљиште и друга природна добра. Садашња сазнања су дијаметрално супротна и на очување шуме се гледа као на очување простора за опстанак људске популације. Тако се питањима газдовања шумским ресурсима посвећује глобална пажња која има за циљ да оно буде трајно, тј. да се мјерама газдовања одржава или повећава заштитни капацитет шуме.

Са обзиром на бројне користи и функције шума као што су производне, заштитне и социјалне, шума је постала објекат за вишенамјенско коришћење. За успјешно коришћење потенцијала шумских екосистема потребно је обезбиједити уравнотежено управљање шумским фондом. Кориштење потенцијала шумског екосистема Републике Српске треба да се врши у складу са два основна параметра, еколошким и економским, који у овом случају треба да буду комплементарни.

Послови, мјере, задаци и активности у Производно-финансијском плану свих организационих дијелова и Предузећа у цјелини су првенствено усмјерени на чување и заштиту шума, његу и одржавање постојећих шумских култура, нова пошумљавања, унапређење и развој сјеменско-расадничке производње, искоришћавање шума (сјеча, израда, привлачење и реализација шумских дрвних сортимената) у складу са реалним могућностима шумских састојина и одредбама шумско-привредних основа, приоритетима инвестиционих улагања, унапређење стања у ловиштима којима газдују шумска газдинства, као и на пружању квалитетнијих и правовремених стручних услуга у газдовању приватним шумама.

Основ за припрему и доношење Плана су обавезе у газдовању шумама и ловиштима, утврђене Законом о шумама, Законом о ловству, Законом о јавним предузећима, подзаконским прописима, шумско-привредним и ловним основама, пројектима за извођење радова у шумарству, Смјерницама за израду годишњег производно-финансијског плана за 2014. годину.

Припрема и израда годишњег Производно-финансијског плана за 2014. годину Предузећа ради се у складу са Законом о шумама донесеним од стране Скупштине РС ("Сл.гласник РС" број 75/08 од 15. августа 2008. године) и Измјенама и допунама Закона о шумама ("Сл.гласник РС" број 60/13 од 18. јула 2013. године) који је, посматрано са правног и економског становишта дефинисао мјесто и улогу ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац.

Чланом 4.став 1. Закона регулисано је да "шумама и шумским земљиштем у својини Републике управља и газдује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде". Управљање и газдовање шумама и шумским земљиштем у својини Републике је дјелатност од општег интереса.

Законом о измјенама и допунама Закона о шумама је регулисано да „Министарство врши контролу и праћење извршених радова Јавног предузећа шумарства и прави годишњу анализу активности, са оцјеном рада и приједлогом мјера у погледу даљег коришћења шума и шумског земљишта у својини Републике, укључујући и обавезу одржавања“ (члан 31. став 5 Закона о шумама).

Законом је, даље регулисано да дио послова газдовања шумама и шумским земљиштем (коришћење шума и шумског земљишта у својини Републике, укључујући и обавезу одржавања), обавља ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац на основу посебног уговора који закључује са Министарством уз претходну сагласност Владе РС (корисник шума и шумског земљишта). 23.11.2009. године закључен је Уговор о коришћењу шума и шумског земљишта у својини

Републике Српске, укључујући и обавезу одржавања на период од 50 година, којим су уређена права и обавезе уговорних страна.

ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац остварује уговорна права на начин који одговара природним законитостима шумског екосистема, као и мјерама које омогућавају његову интегралну заштиту, одрживост биолошке равнотеже и биодиверзитета, а по основу провођења мјера којима се побољшава еколошка, економска и социјална функција шумског екосистема. Чланом 34. и 35. Закона регулисана су права и обавезе нашег Предузећа као корисника шума, а то су првенствено:

- заштита шума и чување шума,
- израда и спровођење планских докумената (израда годишњег плана газдовања, извођачких пројеката),
- производња шумског репродукционог материјала,
- гајење шума,
- коришћење шума и осталих шумских производа,
- изградња и одржавање шумских путева и других објеката,
- унапређење општекорисних функција шума,
- вођење евиденција о шумама,
- обезбјеђење средстава за одржавање и заштиту шума,
- издвајање, уређење и унапређивање стања у постојећим сјеменским објектима,
- чување и одржавање граничних ознака између шума у својини Републике и шума у приватној својини,
- заштита шума од пожара и
- други послови одређени Законом и прописима донесеним на основу Закона.

Предузеће има обавезу очувања и увећања вриједности шума, обезбјеђења услова за развој и остваривање општекорисних функција шума, остварења најбољег економског ефекта, као и усклађивање својих планова и активности са плановима и активностима других корисника природних добара који обављају привредну дјелатност у оквиру истог подручја.

Наше Предузеће, као корисник шума и шумског земљишта је дужно да:

- осигура економску функцију шума обезбјеђењем трајности приноса од дрвета и осталих производа и функција шума,
- повећава учешће шума високог узгојног облика у укупном шумском фонду,
- повећа површине под интензивним засадама ради повећања производње дрвета,
- преводи деградиране шуме у високе шуме уколико то еколошки услови дозвољавају,
- обезбјеђује природни начин обнављања и вјештачко подизање шума у складу са еколошким условима и
- обавља друге послове који доприносе развоју и очувању шума.

ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац има право интегралног коришћења шума и шумског земљишта ради стицања добити што подразумијева:

- производњу и промет шумских дрвних сортимената,
- производњу и промет шумског репродуктивног материјала,
- сакупљање, производњу и промет осталих шумских производа,
- експлоатацију камена, пијеска и шљунка за своје потребе,
- управљање ловиштима и
- друге дјелатности у вези са интегралним коришћењем шума и шумског земљишта у складу са Законом.

У току 2012. године урађена је и усвојена од стране Народне скупштине РС Стратегија развоја шумарства Републике Српске за период 2011-2021. године.

Чланом 28. Закона регулисано је да Јавно предузеће шумарства доноси годишњи план газдовања шумама у својини Републике који мора бити у складу са Шумскопривредним основама.

Саставни дио годишњег плана су извођачки пројекти. Садржај годишњег плана може се измијенити само због елементарних непогода и других непредвиђених околности и то по истој процедури по којој је првобитно донесен.

Годишњи план садржи: план заштите шума, гајења, сјеменско-расадничке производње, коришћења шума, изградње и коришћења инфраструктуре и коришћења осталих шумских производа, као и планирани обим средстава за извршење овог плана.

II ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОСЛОВАЊА У 2013. ГОДИНИ

Да бисмо што реалније израдили план пословања, маркирали присутне проблеме и одредили основне правце будућег дјеловања, неопходно се у кратким цртама осврнути на пословање претходне године.

У години која је иза нас, активности Предузећа су биле усмјерене на извршење обавеза проистеклих из шумско-привредних основа, преточених у годишњи план пословања за 2013. годину.

Њу карактерише низ активности усмјерених на извршење свих планских задатака од узгоја, заштите и искоришћавања шума, до приоритетног инвестирања, трансформације, ефикаснијег рада и бољег финансијског резултата.

Предузеће је у 2013. години пословало у веома отежаном пословном амбијенту, као посљедица негативних ефеката свјетске економске кризе у претходном периоду, те спорог опоравка дрвопрерађивачког сектора који је своју хроничну неликвидност пренио на наше Предузеће, кроз немогућност плаћања обавеза за испоручену робу.

1. Уређивање шума

У току 2013. године вршено је уношење прикупљених таксационих података, њихова рачунарска обрада и писање текстуалног дијела шумскопривредних основа за следећа шумскопривредна подручја:

- „Добојско Дервентско“
- „Калиновачко“
- „Трновско“ и
- „Мајевичко“.

Извршено је прикупљање таксационих података са терена за израду шумскопривредних основа за следећа шумскопривредна подручја:

- „Романијско“ и
- „Вишеградско“

Извршено је обиљежавање граница одјела за израду шумскопривредних основа за следећа шумскопривредна подручја:

- „Јахоринско“ и
- „Невесињско-Гатачко“

У овом периоду урађени су анекси шумскопривредних основа за Которварошко и Чемерничко шумскопривредно подручје.

Урађене су ловне основе ловишта: Берковићи (Берковићи), Дубраве (Угљевик), Рибник (Рибник), Нови и Рудице (Нови Град).

Настављена је дигитализација карата у преосталим шумскопривредним подручјима (оним шумскопривредним подручјима која немају дигитализоване карте).

Извршено је пројектовање и урађена инвестиционо-техничка документација за изградњу 40 километара шумских камионских путева, као и пројекти за реконструкцију 20 километара шумских камионских путева.

У 2013. години настављен је преглед регистрованих и нерегистрованих сјеменских објеката у свим шумскопривредним подручјима гдје је било таквих објеката. У склопу тих активности вршен

је преглед расадника у погледу контроле производње и здравственог стања шумског сјемена и контроле здравственог стања садног материјала.

2. Сјеменско-расадничка производња и шумско-узгојни радови

Сјеменско-расадничка производња организована је кроз "Центар за сјеменско-расадничку производњу" Добој, који у свом саставу има пет расадника (Станови-Добој; Петковача-Брчко; Бишина-Шековићи; Ступине-Невесиње, Горња Пухарска-Приједор). У оквиру расадника Ступине егзистира подручни расадник Ластва у Требињу који има функцију производње медитеранских врста садног материјала. "Центар за сјеменско-расадничку производњу" Добој у оквиру ЈПШ "Шуме РС" а.д. Соколац, је формиран је са идејом да буде задужен за очување генофонда шума Републике Српске и његово одрживо кориштење за производњу квалитетног сјемена и садног материјала. Остваривање ове функције шума је увелико олакшано, изградњом Сјеменског центра у расаднику "Станови" у Добоју. То је још један доказ да се ЈПШ "Шуме РС" активно укључује у токове савременог шумарства.

За извршење плана производње припреме су почеле у јесен 2012.год. када су извршене припреме земљишта за сјетву сјемена и пикирање садница.

Као и сваке године, урађена је дистрибуција садног материјала и шумска газдинства су на вријеме обезбијеђена садним материјалом за пошумљавање.

У овој години настављена је позитивна пракса да се у "Центру за сјеменско-расадничку производњу" за сјетву користи домаће сјеме, које је издвојено из регистрованих сјеменских објеката.

Шумско-узгојни радови у високим шумама са природном обновом и шумским културама (проста репродукција) извршени су у планском обиму, односно са 100 % посматрано вриједносно. Обим радова у изданаџним шумама, високим деградираним шумама, голетима способним за пошумљавање и културама које се још воде као голети у ШПО није задовољавајући и извршен је са 32 % у односу на план. Овај подбачај је највећим дијелом узрокован недобијањем средстава посебних намјена-надокнаде за унапређивање општекорисних функција шума, која се користе за радове проширене репродукције шума. Поред горе поменутих проблема са недобијањем средстава посебних намјена, узрок за неизвршење неких шумскоузгојних радова је у томе што није било стварне потребе за њима (неусклађеност обавеза по ШПО и стварних потреба на терену).

3. Заштита шума

Заштита шума се проводи по Програму мјера и активности на заштити шума, Плану заштите шума и објеката од пожара, Оперативним плановима заштите од пожара, а у складу с законским и подзаконским актима.

- Проведене су све превентивне мјере на заштити шума од пожара и од штетних инсеката.

- број пожара у 2013. години је знатно мањи у односу на прошлу годину што је првенствено посљедица повољнијих временских прилика у односу на претходну годину, мада не треба занемарити и ажурност служби и оперативних тимова за заштиту од пожара.

Због поновног каламитета губара (*Lymantria dispar*), о чему је било ријечи већ на крају 2012. године, почетком маја обављено је авио-третирање гусјеница губара у шумским комплексима у општинама Градишка и Челинац. Авио-третирање губара обављено је на укупно 6.000 ха, на локалитетима Просара, Црни Врх и Јошавка. На локалитету Просара на површини од 2700 ха, присутна је дефолијација до 10%, на локалитету Црни Врх, на површини од 2050 ха 20%, док је на локалитету Јошавка, због значајне дефолијације прије третмана, просјечна дефолијација на површини од 1250 ха између 35-40%. С обзиром да је просјечна бројност јајних легала на цијелој површини била око 6.300 легала по хектару, може се констатовати да би, у случају изостанка третмана, дошло до потпуног голобрста на цијелој површини. У свим другим газдинствима која нису била предмет авио-третирања, а у којима је евидентирано присуство јајних легала вршено је механичко уклањање јајних легала што представља један од најефикаснијих начина сузбијања ове штеточине.

У свим шумским газдинствима која газдују четинарским шумама проведене су интензивне мјере на заштити шума од поткорњака. Заштита шума од поткорњака базира се на сјечи случајних ужитака, а мониторинг здравственог стања проводи се примјеном агрегационих феромонских препарата који уједно служе као један облик сузбијања сипаца смрче. Временске прилике из 2012. година које су се карактерисала снијежним падавинама у априлу и мају, које су проузроковале велики број снијеголома и снијегоизвала у шумским газдинствима на већим надморским висинама, а последице тога је наступио изузетно сушан период без падавина, који је за последицу имао доста велико сушење стабала четинара у готово свим шумским газдинствима. Та жаришта сушења су у највећој мјери санирана у току 2013. године кроз сјече случајних ужитака, што је имало утицај на лошију сортиментну структуру који се огледа у већем учешћу целулозног дрвета четинара у укупним четинарима. Кључни проблеми у заштити шума су:

- неажурност судова у рјешавању поднешених пријава,
- бесправна сјеча и промет шумских дрвних сортимената.

4. Искоришћавање шума

Индекси извршења производње шумских дрвних сортимената у односу на план су такви да је сјеча извршена са 99 %, извоз у потпуности са 100 %, а реализација са 98%, што се може сматрати сасвим задовољавајућим, с обзиром на честу појаву пропадања оглашених тендера за извођење радова, што у доброј мјери одгађа или онемогућава извршење планом зацртаних задатака из области искоришћавања шума, као и смањене потражње за ШДС од стране домаћих прерађивача.

Залихе ШДС су веће од оптималних (коефицијент 1,4), на шта је утицало смањење тражње за ШДС крајем 2013. године.

Последице свјетске економске кризе су видљиве и у самој структури реализације ШДС, у којој су у односу на план 2013. године заступљенији мање вриједни дрвни сортименти. То се првенствено односи на целулозно дрво четинара чија је реализација већа за 6,8 % у односу на план. Тако неповољна сортиментна структура је утицала и на просјечне цијене, па је остварена мања просјечна продајна цијена четинара за око 3,6 КМ/м³ у односу на планску. Код лишћара је остварена већа просјечна цијена за око 6,1 КМ/м³ што је последица повољне сортиментне структуре која се огледа у већем учешћу трупаца у односу на планирано.

У циљу унапређење квалитета и евиденција производње донешене су:

- мјере с посебном поентом на квалитетном и стручном кројењу сортимената, основном предуслову за бољи сортиментни напад,
- јединствене евиденције,
- израђен Правилник о поступку уступања радова у шумарству, прилагођен донешеним прописима,
- јединствене норме и калкулције.

Радови на искоришћавању осталих шумских производа су практично на почетку. Као један изузетак навешћемо Центар за газдовање кршом Требиње у коме се у складу са одлукама Управних органа Предузећа из ранијег периода приступило плантажном узгоју лаванде на површини од 2,08 ха. У 2013. години извршени су радови на њези плантаже и то: међуредна обрада земљишта, фрезање и два пута окопавање, прихрањивање и залијевање садница. У овој години извршена је и прва берба. Укупно је сакупљено 692 кг стабљика са цвијетом. Све радове су извршили радници Центра.

Успјешнији рад и већи ефекти од споредних шумских производа се могу очекивати доношењем националне шумарске политике Републике Српске, кадровским јачањем у организационим дијеловима, упутствима за рад, те обезбјеђењем пратећих објеката (хладњача, магацина) и тржишта. Организовано прикупљање и откуп осталих шумских производа (гљиве, љековито биље, шумски плодови, пужеви итд.) је заступљено у укупном приходу Предузеће у малим износивима. Искоришћавање шљунка, пијеска, камена врши се за властите потребе у складу са Законом.

Активности у ловиштима одвијају се у складу са законским прописима, ловним основама и Планом. Неопходно је ускладити активности са Законом о ловству, те појачати активности на чувању и заштити дивљачи, санирању и обнови ловних објеката.

5. Инвестициона улагања

У инвестиције је уложено 15 милиона КМ, што је око 49 % у односу на план инвестиција за 2013. годину. Највећа инвестирања су извршена у :

- биолошке инвестиције,
- изградњу и реконструкцију шумских камионских путева,
- шумскопривредне основе, и
- набавку возила и основних средстава.

Разлог неизвршењу је углавном финансијске природе, односно недостатак квалитетних средстава и компликована и дуготрајна процедура прописана Законом о јавним набавкама БиХ.

Опредјељење органа управљања је да би и убудуће требало задржати досадашње приоритете улагања.

6. Финансијски резултат и мјере финансијске консолидације

У 2013. години на нивоу Предузећа је остварена укупна добит 5,2 милиона КМ.

Управа Предузећа је предузела енергичне мјере производно-финансијске консолидације на свим нивоима и у свим организационим дијеловима у сфери смањења трошкова пословања, што је подразумијевало и смањење плата, а исто тако учињени су додатни напори на квалитетнијој реализацији ШДС.

По изради нацрта Извјештаја о ревизији финансијских извјештаја за 2012. годину од стране независне ревизорске куће, Предузеће је урадило План активности за отклањање пропуста указаних у том извјештају.

Као трајан задатак се намеће провођење мјера финансијске консолидације, што подразумијева:

- потпуно извршавање зацртаних планских задатака,
- повећање учешћа више вриједних сортимената,
- спровођење донешених мјера с посебним освртом на боље кројење шумских дрвних сортимената,
- програмско рјешавање вишка радне снаге,
- провођење мјера штедње на свим нивоима,
- свођење свих залиха на оптимум,
- бољу наплату и одабир солвентнијих купаца,
- утуживање дужника,
- репрограмирање и коначно рјешење дуготрајног дуга државних предузећа дрвне индустрије,
- инвестирање у утврђене приоритете, а у складу са могућностима.

7. Сертификација шума

Јавно предузеће шумарства "Шуме Републике Српске" је успјешно завршило процес рециртификације по FSC стандардима и продужило важност FSC сертификата за газдовање шумама на сљедећих пет година. У периоду од 22.10.-2.11.2012. године извршен је контролни преглед од стране SGS-а, чиме је ЈПШ Шуме РС продужило важност сертификата на наредних пет година.

Према дефиницији, "FSC сертификација газдовања шумама значи да се шумом и шумским земљиштем газдује према строгим еколошким, социјалним и економским стандардима". FSC сертификат представља велику част, чиме се међународно признаје да је газдовање шумама ЈПШ "Шуме Републике Српске" у складу са строгим критеријима, а ово је уједно и признање шумарској струци у Републици Српској која генерацијама на одговоран начин газдује овим изузетно значајним националним ресурсом.

На овај начин шумарство Републике Српске улази у сам врх свјетских трендова, јер је по FSC стандардима сертификана површина државних шума у свим шумским газдинствима која се

налазе у саставу ЈПШ "Шуме Републике Српске", што у свјетским размјерима представља изузетан резултат.

Морамо нагласити да смо први у региону након Хрватске сертифицивали комплетно подручје државних шума и у томе смо чак испред Словеније, Србије и Федерације БиХ. Уз то, ове године успјешно је завршена сертификација шума у склопу Центра за газдовање кршом чиме су обезбијеђени услови да споредни шумски производи са овог подручја иду на тржиште ван БиХ, иако то још није услов за те производе, али је реално очекивати да ће свакако бити у будућности.

Повећана друштвена свијест о уништавању и деградацији шума је довела до тога да се потрошачи желе осигурати да куповином дрвета и других производа шуме неће допринијети том уништавању, већ помоћи очувању шумског богатства за будућност. Одговарајући на такве захтјеве, појавиле су се међународне организације које су израдиле стандарде које је потребно задовољити како би се стекло право на заштићену маркицу која је препознатљива и означава производе који су настали одговорним газдовањем шумама. На основу тога разрађене су процедуре којима се испитује да ли они који газдују шумама и шумским земљиштем поштују одредбе међународно признатих стандарда за сертификацију газдовања шумама.

FSC стандарди су засновани на принципима и критеријима који воде бригу о економским, социјалним и еколошким компонентама газдовања шумама. Сертификат може издати само од FSC вијећа овлаштена организација (у случају ЈПШ "Шуме РС" то је SGS Словачка) која обавља инспекцију организације те увидом у документацију и стање на терену утврђује степен усклађености са стандардима. FSC сертификат се издаје на пет година, а подложен је годишњим мониторинг посјетима. У ЈПШ "Шуме Републике Српске" је организован групни систем FSC сертификације газдовања шумама. У том систему Јавно предузеће осигурава својим интерним процедурама да се сви организациони дијелови Предузећа придржавају FSC стандарда, а акредитационо тијело које је издало сертификат методом узорка врши годишњи мониторинг Јавног предузећа. У току 2013. године предмет контролних прегледа су били следећи организациони дијелови: ШГ Ботин, ШГ Вучевица, ШГ Сјемећ, ШГ Маглић, ШГ Зеленгора као и ЦГКТребиње.

III САДАШЊЕ СТАЊЕ ШУМАРСТВА

Шумарство представља привредну грану која се бави узгојем, заштитом и искоришћавањем шума. Поред непосредних привредних користи, вриједност шума је и у њиховим еколошким и социјалним функцијама које се манифестују у виду регулације влажности и падавина, конзервације земљишта и станишта бројне дивљачи, оне су основ стабилизације биосфере и општег екосистема, односно стабилизације и одржавања здраве човјекове и радне средине. Савремени концепт газдовања шумама треба форсирати у циљу стварања услова за максимално остваривање већине функција шуме. Поред максималне продукције дрвета, односно продукције других добара, циљ је и остваривање бројних заштитно-регулаторних и социо-културних функција шуме. Основни циљ газдовања шумама је да се осигура трајно газдовање кроз коришћење и проширење истих.

Пословна и развојна политика Јавног предузећа и организационих дијелова утврђује се планским документима, односно плановима развоја и програмима рада у складу са Законом и Статутом.

У складу са Законом о шумама, шумама и шумским земљиштем у власништву Републике Српске управља и газдује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде. Јавно предузеће "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац је дужно да врши радове: узгоја, заштите и искоришћавања шума и осталих шумских производа, узгоја и заштите дивљачи у додијељеним ловиштима, учествује у пројектовању и научно-истраживачком раду, као и на осталим корисним функцијама шума. Све ове радове наше Предузеће остварује преко 29 организационих дијелова, односно 25 шумских газдинстава, "Центра за сјеменско-расадничку производњу", "Центра за газдовање кршом", "Истраживачко-развојног и пројектног центра" и Дирекције Јавног предузећа, који немају својство правног лица.

На основу расположивих података из Катастра шума са стањем 31.12.2012. године Јавно предузеће шумарства "Шуме Републике Српске" врши радове: узгоја, заштите и искоришћавања шума и осталих шумских производа на површинама које су дате у следећој табели:

Катастар свеукупних дрвних маса по ширим категоријама шума

Категорија шума	Површина	Залиха свеукупне дрвне масе		Просјечни годишњи прираст		Планирана сјеча (просјечна)	Извршена сјеча (у 2012.г.)
		ha	m ³	m ³ /ha	m ³		
Високе шуме са природном обновом	463 093	151 792 705	327,78	3 810 625	8,23	2 753 591	2 365 232
Високе деградирание шуме	21 415	4 017 928	187,62	80 906	3,78	39 850	21 893
Шумске културе	60 004	8 134 587	135,57	484 427	8,07	125 988	77 334
Изданачке шуме	178 124	21 011 802	117,96	700 305	3,93	318 323	121 608
Површине подесне за пошумљавање и газдовање	206 321						
Површине неподесне за пошумљавање и газдовање	53 247						
Узурпације	17 837						
Укупно	1 000 040	184 957 022	255,95	5 076 263	7,02	3 237 752	2 586 067

Годишња производња дрвне масе у свијету креће се у границама прираштаја 1,6 - 1,7 милијарди m³. Од тога милијарда m³ користи се као индустријска сировина, а остатак се употребљава као гориво.

У свијету по једном становнику долази 0,59 ha шуме, Европи 0,34 ha, БиХ 0,57 ha шуме, док се Република Српска налази у самом врху Европе са 0,70 ha по једном становнику.

Међутим, структура шума по категоријама није задовољавајућа, јер од укупних површина (1 000 040 ha) знатне површине заузимају голети подесне и неподесне за пошумљавање и изданачке шуме (43,8 %).

Видљиве су огромне огољеле површине (голети), па према томе и огромне су обавезе свих, а посебно нашег Предузећа на њиховом пошумљавању у оним случајевима гдје је то потребно.

Залихе свеукупне дрвне масе по 1 ha су на доњој граници, односно незадовољавајуће.

У високим шумама са природном обновом износе 327,78 m³ свеукупне дрвне масе/1 ha, односно око 226 m³/ha нето дрвне масе.

Залихе у шумским културама износе просјечно 135,57 m³/ha свеукупне дрвне масе уз напомену да је залиха далеко већа јер су у површину урачунате и културе испод таксационог прага а за њих немамо дрвну масу.

Залиха у високим деградираним шумама износи 187,62 m³ свеукупне дрвне масе/1 ha, а у изданачким шумама 117,96 m³ свеукупне дрвне масе/1 ha.

Овако ниске залихе по 1 ha, кориговане са прирастом и упоређене са пробном дознаком су основе за одређивање висине сјеча, односно етата. Ако се овоме дода да се етат не остварује на

цијелој површини, ради ниске отворености (односно великих трошкова извоза шумских дрвних сортимената), онда је и разумљив изузетно тежак процес одвијања производње у шумарству.

Ситуација у приватним шумама је далеко неповољнија. Основна обиљежја приватног шумског посједа у Републици Српској је уситњеност.

Отвореност шума и шумског земљишта износи 10,04 km на 1000 ha., ако би се искључили дијелови пута који пролазе кроз пољопривредно земљиште отвореност би износила 9,11 km на 1000 ha. Градња нових путева током ратног и поратног периода је била незнатна, а углавном се улагало у поправке и одржавање постојећих путева. Улагања у изградњу и реконструкцију шумских камионских путева заслужују посебну пажњу, не само када је ријеч о државним шумама него и о свим другим шумама и шумским земљиштима Републике Српске. Разлози томе су вишеструки. Због ниске отворености шума, етат се не реализује на цијелој површини шумскопривредних подручја. Ниска отвореност шума има за посљедицу повећање транспортних дистанци у фази примицања и привлачења израђених дрвних сортимената, те с тим у вези, повећање трошкова транспорта и обима штета изазваних примјеном механизације. Због ниске отворености, отежане су мјере заштите шума, посебно од пожара, недовољно су валоризоване услужне користи и општекорисне функције наших шума, успорен је развој руралних подручја. Самим повећањем отворености шума повећала би се активност на прикупљању споредних шумских производа која је у овом тренутку занемарива.

IV ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2014. ГОДИНУ

Систем планирања представља стручну разраду и формулисање задатака у циљу остваривања општих и осталих циљева и интереса. Планови газдовања шумама су стручна интерпретација циљева и интереса републике, а њихова реализација је задатак свих запослених радника шумарства.

Системи планирања и планска рјешења имају задатак да дају рјешења којима се што потпуније остварују укупни захтјеви и интереси друштва у односу на потенцијале шумских подручја, њихово унапјеђивање и рационално коришћење. У садашњим условима савремено планирање по свему треба да има карактер интегралног на различитим нивоима. При томе се мора имати у виду :

- међупланска зависност и повезаност,
- међугранска зависност и повезаност,
- вишефункционалност шуме као искористивог природног ресурса,
- узајамност и повезаност појединачних планова у оквиру производно- финансијског плана,
- интегралност појединих фаза у планом обухваћеном периоду на релацији **план-реализација-контрола**.

Послови, задаци, активности и мјере у Производно-финансијском плану свих организационих дијелова и Предузећа у цјелини у 2014. години, биће превасходно усмјерени на чување и заштиту шума, његу и одржавање постојећих шумских култура, нова пошумљавања, унапјеђење и развој сјеменско-расадничке производње, искоришћавање шума (сјеча и израда шумских дрвних сортимената) у складу са реалним могућностима шумских састојина и одредбама шумскопривредних основа, приоритетна инвестициона улагања, унапјеђење стања у ловиштима којима газдују шумска газдинства, пружање квалитетних и правовремених стручних услуга у газдовању приватним шумама, те на стварању повољнијих услова рада и уопште бољег финансијског резултата.

Основ за припрему и доношење Плана су обавезе у газдовању шумама и ловиштима утврђене Законом о шумама, Законом о ловству, Законом о јавним предузећима, подзаконским прописима, шумско-привредним и ловним основама, Трогодишњим и годишњим плановима газдовања шумама, извођачким пројектима, Програмом изградње шумских камионских путева, Програмом израде шумско-привредних основа за наредни уређајни период и "Смјерницама за израду плана".

А. ЗАЈЕДНИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ЗА ИЗРАДУ ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ЗА 2014. ГОДИНУ

"Смјернице", односно "Заједнички елементи за израду плана", усвојене на сједници Управе Предузећа одржаној 27.09.2013. године, засноване на прописима, одредбама шумскопривредних и ловних основа, годишњим плановима газдовања и извођачким пројектима, присутној проблематици из претходне године, процјени будућих тржишних кретања, су основ реалне израде плана пословања. Ради сагледавања реалности израде Плана по организационим дијеловима и на нивоу Предузећа по свим сегментима планирања преносимо интегрални текст "Смјерница" за израду овог документа:

1. Сјеменско-расадничка производња и шумскоузгојни радови

1.1. У циљу стварања потребних услова за производњу квалитетног шумског сјемена познатог поријекла, планирати радове и везано за њих трошкове на ревизији, регистрацији и уређивању сјеменских састојина, са акцентом на регистрацији сјеменских састојина лишћарских врста и воћкарица, као и појединачних стабала која би се уписала у регистар и додатно заштитила. На основу праћења обилности уroda сјемена потребно је планирати бербу сјемена из регистрованих сјеменских објеката.

У "Сјеменско-расадничком центру" Добој производњу шумских садница планирати у складу са стањем залиха утврђених по врсти, старости и начину производње садног материјала у 2013. години, стварним потребама шумских газдинстава, могућностима пласмана на домаћем тржишту (пошумљавања у приватним шумама), као и могућностима пласмана ван граница Републике Српске. Планирање производње сјемена и садног материјала усмјерити према производњи врста које су проистекле из одредаба ШПО-а, са посебним акцентом на производњу садница букве, племенитих лишћара и јеле. Недостатак врста рјешавати замјеном, сходно еколошко-вегетацијским карактеристикама за сваку врсту појединачно, док се не постигне континуитет производње.

Сходно резултатима, у смислу успјешности пошумљавања, ЦСРП Добој треба планирати веће учешће у производњи контејнерског садног материјала (саднице са обложеном коријеном) у односу на досадашње од 11 %. Разлог је то што је успјех пошумљавања наведеним садним материјалом далеко већи, а посебно што се у наредном периоду очекују климатске промјене у смислу смањења и распореда падавина на годишњем нивоу који се карактерише са дужим сушним периодима.

Трошкове расадничке производње треба планирати по врсти производа и старосној структури на бази усвојених Норматива за сјеменско-расадничку производњу.

1.2. У шумскоузгојне радове у оквиру просте репродукције планирати све радове у просјечном годишњем обиму, који су утврђени у ШПО за уређајни период, за високе шуме са природном обновом и шумске културе (проста репродукција).

Члан 21, став 2 Закона прописује да ће се сви шумскоузгојни радови предвиђени Основом извршавати за сваку годину по обиму и по квалитету, а незавршени радови из текуће године морају се завршити у наредној години.

Посебну пажњу посветити планирању радова на њези и одржавању постојећих шумских култура (чишћење од корова, изданака и избојака и неопходне прореди). Уколико стварно стање шумских култура (загушеност од корова, изданака и избојака због недовољне његе и одржавања у протеклом периоду) захтијева да се радови на њези и одржавању култура планирају у обиму већем од предвиђеног у плану шумско- узгојних радова у шумскопривредној основи, обавеза је сваког газдинства да у таквим случајевима планирају увећан обим тих радова.

Пројекте за извођење по објектима урадити благовремено. То ће са аспекта финансијских показатеља као и због адекватног начина рјешавања избора врста дрвећа за пошумљавање даље помоћи при планирању расадничке производње.

Напомена: Јединственим нормама радова у шумарству, нису обухваћене све радне операције из области гајења шума, као и норме сјече, израде и извлачења шумских дрвних сортимената од проредног материјала, те ће се исте допунити, а до тада користити норматив Јавног предузећа „Србијашуме“ за наведене радове.

1.3. У шумскоузгојне радове у оквиру проширене репродукције планирати радове предвиђене за високе деградиране шуме, изданачке шуме и голети у плану шумскоузгојних радова у шумскопривредној основи.

Планирање наведених радова вршити на основу снимљеног стања на терену и јасно прецизираних површина на терену.

Извршење обима планираних радова ће зависити од финансијских средстава која се обезбиједи из надокнада за унапређивање општекорисних функција шума у шумарству Републике Српске и осталих извора финансирања (неутрошена средства надокнаде за коришћење шума, донације, остварена добит у пословању шумског газдинства и ЈПШ).

1.4. Досљедно примијенити Упутство за технички пријем (колаудацију) и провјерити сву потребну документацију.

Примијенити типске обрасце плана шумскоузгојних радова, извјештај о извршењу шумскоузгојних радова и катастра шумскоузгојних радова (кат 7).

2. Заштита шума

Заштита шума и шумског земљишта обухвата мјере и активности које се спроводе ради заштите од биотичких, абиотичких и других чинилаца који могу да изазову штетне посљедице по шуму и шумско земљиште (ЗОШ-члан 50.).

Угроженост шума је вишеструка, било да се ради о човјеку, биљним болестима, инсектима или природним непогодама. Да би се благовремено предузеле мјере заштите шума и шумског земљишта, неопходно је редовно праћење здравственог стања шума, путем Извјештајно-дијагнозно прогнозне службе у саставу ИРПЦ-а.

Предузеће, као корисник шума има обавезу да обавјештава Министарство о појави штеточина и насталој штети у шуми. Предузеће је обавезно да контролу здравственог стања шума и мјере на сузбијању биљних болести и штеточина, као и евиденције проводи у складу са законским и подзаконским актима.

Послове, мјере, задатке и активности у области заштите шума планирати у складу са стањем на терену, а у складу са Законом о заштити од пожара, Правилником о шумском реду и Програмом мјера и активности на заштити шума у ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац који обухвата:

- заштиту шума од човјека (од бесправних сјеча и бесправног промета шумских производа и бесправног заузимања шума и шумског земљишта);
- заштиту шума од штетног дјеловања стоке и дивљачи;
- заштиту шума од штетног дјеловања инсеката и гљива;
- заштиту шума од пожара, уз обавезно доношење оперативних годишњих планова заштите од пожара и гашења истих (или иновирање тог плана из претходне године).

2.1. План заштита шума од бесправних сјеча, бесправног промета и бесправног заузимања шума и шумског земљишта мора да садржи:

- Активности провођења Акционог плана Владе Републике Српске за сузбијање незаконитих активности у сектору шумарства и дрвне индустрије у Републици Српској.
- Контролу лугарских реона минимално једанпут годишње,
- Формирање и опремање интерне контроле у ШГ и њена сарадња са Интерном контролом на нивоу Предузећа и осталим контролним органима.
- Обнављање уништених граничних знакова.

Везано за разграничење државне и приватне шуме и шумског земљишта у следећој години наставити рјешавање узурпација, у складу са Законом о узурпацији ("Сл. гласник РС", број; 70/06

од 24.07.2006. године), којим су одређени рокови, носиоци и поступак рјешавања узурпација. Треба истаћи да поменути Закон предвиђа (чланови 17. и 18.) успостављање граничне линије (тамо гдје то није урађено раније) између шума и шумског земљишта, с једне стране, и пољопривредног земљишта, с друге стране.

2.2. У Републици Српској последњих година четинарске састојине су најугроженије од штетних инсеката (сипаца четинара). Санитарне мјере које је проводило Предузеће на угроженим подручјима довеле су до побољшања здравственог стања састојина. Мониторинг здравственог стања мора се наставити и у наредном периоду. Један од узрока појаве каламитета поткорњака су и посљедице елементарних непогода (пожар, сњеголоми, вјетроломи и др.), а исте се морају санирати у наредној години.

Сва ШГ су обавезна проводити активности на очувању и унапређењу здравственог стања шума, досљедно примјењујући одредбе Правилника о шумском реду у свим категоријама шума. Сјеча, израда и реализација случајних ужитака је обавезујућа.

Мониторинг здравственог стања четинарских састојина је обавезујући и за наредну годину.

Процедуре набавке феромонских препарата и клопки морају се провести на вријеме, да би постављање истих било урађено на вријеме, прије ројења поткорњака.

2.3. У 2014. години наставити мониторинг стања популације губара у складу са Упутством. Шумска газдинства која су у поступку мониторинга стања популације губара у 2013. години утврдила повећану бројност, планираће потребне радње и средства како би спријечили евентуалне штете на шуми коју наноси овај инсекат.

Појава сушења састојина јеле и састојина храста није нова и не дешава се само код нас него у цијелој Европи. У наредној години морају се планирати санитарне мјере у угроженим састојинама, али и детаљно снимање угрожених састојина.

2.4. Заштита шума од пожара подразумијева обавезу свих шумских газдинстава да донесу:

1. Оперативне планове за заштиту шума од пожара за 2014. годину, са свим компонентама за превентивно дјеловање и припремним активностима за брзо дјеловање у случају евентуалног пожара.

Оперативним планом морају бити дефинисане сљедеће активности, а на бази процјене угрожености шумскопривредног подручја:

- Мрежа осматрачница и систем дојаве.
- Мобилне екипе за патролна дежурства (нпр. јавни путеви, излетишта, простори гдје чобани чувају стада), дежурства и у дане викенда, празника и у вријеме било каквог окупљања у природи. Врло је битна комуникација са невладиним организацијама (нпр. ловци), које се морају укључити у све облике активности на заштити шума од пожара.
- Извођачи радова морају се такође упознати са активностима превентивног дјеловања на спрјечавању пожара и мјерама и активностима на гашењу евентуалних пожара. Извођачи радова морају поштовати законске одредбе на локацијама гдје су смјештени. Обавеза шумског газдинства је да врши контролу провођења превентивних мјера. Обавезе извођача радова у шумским газдинствима биће дефинисане у текућој години.
- Начин ангажовања грађевинских машина и радне снаге за евентуалну брзу интервенцију на изради просјека и пробијању противпожарних путева за заустављање ширења ватрене стихије.
- Сарадња са јединицама цивилне заштите и ватрогасним јединицама, са јасно прецизираним задацима и обавезама у случају евентуалног пожара.
- Сарадња са сусједним шумским газдинствима, у циљу заједничких активности. Сарадња мора постојати и на међуентитетском нивоу (гранични појас).

2. Оперативни план информативно-пропагандних активности.

Информативно-пропагандне активности у директној су вези са временским приликама (суша) и активностима локалног становништва (радови на крчењу приватних посједа). Са информативно-пропагандним активностима треба отпочети одмах и проводити их у току цијеле године.

У циљу заштите шума од пожара потребно је планирати организацију и одржавање информативно-савјетодавних састанака на регионалном нивоу. У активности на спречавању појаве шумских пожара и гашењу истих морају се укључити сви субјекти: локална власт, локално становништво, невладине организације (ловци, еколози, планинари).

Опрема за гашење пожара у власништву ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац мора бити припремљена и ускладиштена.

Услови, организација и начин ангажовања грађевинске механизације и радне снаге за евентуалну хитну израду просјека и пробијање противпожарних путева ради заустављања ширења ватрене стихије, као и плаћање услуга, у надлежности је шумског газдинства.

Обука особља у стручним екипама врши се по потреби у шумском газдинству и трајни је задатак.

Обавјештења о забрани ложења ватре постављају су на видним мјестима, а медијска кампања (штампа, радио и телевизија) је у функцији ширења поруке о превенцији пожара и упозорења о повећаној опасности од пожара у току трајања екстремних временских прилика (суша, високе температуре, вјетар).

Циљ свих програма за контролу пожара је заштита и правилно функционисање шумских екосистема. Посебна пажња се мора посветити узроцима пожара. Превентивне активности морају бити усмјерене на отклањању узрока пожара. Посљедице пожара на шумске екосистеме могу бити веома тешке, а санирање дуг и тежак посао.

Трансфер знања према грађанима може се остварити као дио програма јавне свијести. Учење о еколошким утицајима пожара, и како реаговати, треба да помогне грађанима да науче методе контроле пожара. Јавност мора бити свјесна пожарне ситуације и мора бити дио програма. Улога ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац у заштити шума од пожара је значајна.

2.5. Неопходна финансијска средства за извршавање наведених задатака реално планирати. При планирању личних примања за чуваре шума и ловочуваре треба калкулисати са бруто платама, а истовремено треба водити рачуна да се не дуплирају зараде у производно-финансијском плану и плану ловства. Трошкове сјече, израде и привлачења случајних ужитака не треба планирати у материјалне трошкове заштите шума од инсеката, биљних болести и од елементарних непогода, јер су исти већ планирани у оквиру трошкова производних услуга.

3. Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената

3.1. Обим сјече и производње шумских дрвних сортимената у свим шумским газдинствима планирати до висине просјечног годишњег етата по важећој шумскопривредној основи.

Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената мора се исказати по категоријама шума подесним за газдовање (високе шуме са природном обном, деградирание високе шуме, шумске културе, изданачке шуме) и унутар сваке од тих категорија одвојено по врстама сјече (редовне сјече, ванредне сјече) како је то и предвиђено у табели 3.1.

Како је у тачки 2.2. наглашено да се последице елементарних непогода морају санирати у наредној години, потребно је извршити квалитетну процјену обима ванредних сјеча, као и процјену сортимената који ће се реализовати из тих сјеча. Посебну пажњу планирању ове врсте сјеча треба да посвете она газдинства која су на свом подручју имала штете од пожара.

У напријед наведени обим сјеча укључује се и количина огревног дрвета планирана за малопродају у дубећем стању, а која се односи на продају локалном становништву.

Планирање обима сјече и производње шумских дрвних сортимената за 2014. годину вршити на основу извођачких пројеката.

Базу за план одјела предвиђених за сјечу чини сјекоред који је направљен за цио уређајни период. Саставни дио плана чиниће и одјели који неће бити или ће дјелимично бити реализовани у току 2013. године. Шумска газдинства код којих је истекла важност ШПО, а у процедури је

доношење нове ШПО обавезна су се придржавати привременог сјекорета на који је Управа предузећа дала сагласност.

Посебну пажњу треба посветити квалитетној припреми одјела за сјечу, уз поштивање усвојених процедура произашлих из FSC стандарда, ангажовању квалитетних извођача радова у складу са Законом о јавним набавкама, кројењу и класирању шумских дрвних сортимената, квалитетном техничком пријему радова, те квалитетној евиденцији свих извршених радова.

3.2. У табелу 3.2. уносе се подаци о планираном обиму сјеча (етат) за шуме подесне за газдовање и то појединачно за сваку од четири наведене категорије шума из важеће шумскопривредне основе.

3.3. Закон о шумама, члан 84. прописује обавезу Јавног предузећа шумарства „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац, као корисника шума и шумског земљишта у својини Републике, да под истим тржишним условима обезбиједи неопходан минимум дрвних сортимената локалним предузећима за механичку прераду дрвета са подручја са којег ти сортименти потичу. Законом о измјенама и допунама Закона о шумама одређено је да неопходан минимум дрвних сортимената утврђује ЈПШ „Шуме Републике Српске“, на основу годишњег обима сјеча за ту локалну заједницу у сарадњи са представницима локалне заједнице. На тако утврђен годишњи обим сјеча сагласност даје Влада.

С тим у вези, потребно је у табели 3.5 планирати сјечу по подручјима општина.

3.4. У табели 4.1. утврђује се динамика сјече и израде шумских дрвних сортимената за планирани обим из табеле 3.1., у табели 4.2. утврђује се динамика привлачења (и износа) шумских дрвних сортимената од пања до камионског пута, а у табели 4.3. динамика отпреме (реализације) шумских дрвних сортимената .

Количину (обим) шумских дрвних сортимената за коју се утврђује динамика у привлачењу (и износу) и отпреми (реализацији) чини количина тих сортимената из табела 3.1. увећана за дио количине прелазних залиха шумских дрвних сортимената изнад просјечног мјесечног планираног обима сјече и израде за 2014. годину. Осим тога, у табели 4.2. план привлачења (и износа) треба умањити за количину која се реализује малопродајом у шуми на пању.

Динамички план у табелама 4.1., 4.2. и 4.3. мора се, у зависности од временских, теренских, тржишних и других услова, утврђивати што је могуће реалније.

4. План реализације шумских дрвних сортимената

4.1. План реализације шумских дрвних сортимената (табела 5.) сачињава се на основу укупних количина тих сортимената из табеле 4.3. и цијена из важећег Цјеновника шумских дрвних сортимената овог Предузећа. Примјењују се цијене на камионском путу или на пању (ако се отпрема врши са шума пања). За трупце четинара и лишћара примијенити цијене трупаца средње дебљинске класе. Ако се реализација врши са централног стоваришта (у ШГ која то имају) или са привременог стоваришта које захтијева додатна улагања, ефекти такве продаје се не приказују у табели 5. него у табели 6. - Укупна реализација.

Према томе, у табели 5. у колону “камионски пут+стовариште” уноси се збирно количина по сортиментима за оба стоваришта, по цијенама из цјеновника за камионски пут, а разлика (настала реализацијом по цијенама на централном стоваришту) се уноси у табелу 6-укупна реализација.

Шумска газдинства су обавезна планирати продају дијела укупне количине трупаца четинара и лишћара путем јавног надметања (лицитације) у 2014. години , у проценту до 25 % укупно планиране количине трупаца.

Ефекти такве продаје се приказују у табели 6.

4.2. При изради Плана поштовати забрану продаје шумских дрвних сортимената у дубећем стању изузев продаје одређених количина шдс локалном становништву (огрев, ситно техничко,

ограничена количина трупаца за изградњу и поправку породичних кућа и помоћних објеката). Ово је регулисано посебним упутством о продаји шумских дрвних сортимената.

5. План укупне реализације

5.1. У табели 6. планира се укупна реализација (приходи). "Реализација од шдс" има три колоне.

Прва: Дио реализације који се преноси из табеле 5.

Друга: Дио реализације који се односи на ефекте продаје са Централног стоваришта (вриједност продаје по продајним цијенама умањена за вриједност обрачунату по цијенама шдс на међустоваришту из Цјеновника).

Трећа: Дио реализације који се односи на ефекте лицитација (разлика између вриједности лицитиране количине по планираним лицитираним цијенама и вриједности те исте количине изражене по цијенама на камионском путу или стоваришту из важећег Цјеновника-зависно гдје се лицитација врши).

У колоне 4, 5. и 6. - Приходи од укидања резервисања и приходи из других намјенских извора у складу са члановима 89. и 91. ЗОШ-а, као и са чланом 95.-уносе се износи планираних трошкова насталих улагањем у шумско-узгојне радове, изградњу и реконструкцију шумских камионских путева и сва остала улагања у складу са Законом. Колона 13-смањење вриједности залиха учинака, уколико се планира, уноси се са предзнаком „-“.

Колона „Остали пословни приходи“ обухвата оне пословне приходе који нису садржани у колонама од 1-13. Збир колоне од 1 до 14 мора одговарати износу укупних пословних прихода из табеле 8.

Колона "Укупно" мора бити идентична укупним приходима из табеле 8 (Табела прихода и расхода). Такође, колоне "Финансијски приходи", "Остали приходи", "Приходи од усклађивања вриједности имовине" и „ Приходи по основу промјене рачуноводствених политика и исправке грешака из ранијих година“ (колоне 15, 16, 17 и 18) морају бити исте као одговарајући приходи из табеле 8.

5.2. Сва шумска газдинства требају, на основу извршене евиденције и неопходних припрема на сакупљању и реализацији осталих шумских производа, исте планом реално предвидјети.

Планом такође треба предвидјети који се остали производи могу одрживо искоришћавати.

Посебну пажњу приликом израде плана треба обратити на заштићене врсте.

Сва шумска газдинства дужна су:

- задужити стручно лице за обављање ових послова,
- обезбиједити складишни простор, откупне станице гдје ће се вршити откуп ових производа, обезбиједити мјерне инструменте и друго неопходно за функционисање истих,
- остале шумске производе користити у складу са смјерницама из Основа и програма коришћења осталих шумских производа, Правилника о условима коришћења осталих шумских производа и начину сакупљања њихових надокнада, као и прописа који уређују ову област,
- благовремено ријешити питање циркулације финансијске документације,
- да на свом подручју врше контролу промета осталих производа, те сходно законским прописима уколико користе остале производе издвоје надокнаду од 3 % продајне цијене производа на посебан рачун ЈПШ, а ако не врше сакупљање осталих шумских производа наплате од комерцијалних сакупљача надокнаду од 5 % продајне цијене производа на посебан рачун ЈПШ. Средства са овог рачуна користе се искључиво за ревитализацију осталих шумских производа на локалитетима са којих они потичу.

6. План утрошка средстава посебних намјена за шуме

У табели 6.1 планира се утрошак средстава посебних намјена за шуме, и то по врсти и вриједности улагања.

План улагања у шумскоузгојне радове и реконструкцију и изградњу шумских камионских путева потребно је приказати по врсти радова, по објектима рада (ПЈ, одјел, односно назив пута),

по вриједности радова и по изворима финансирања (неуτροшена средства просте репродукције прикупљена до ступања на снагу Закона о шумама, надокнада за коришћење шума и шумског земљишта-неуτροшена из претходне године и планирана за 2014. годину, надокнада за унапређење општекорисних функција шума-неуτροшена из претходне године и планирана за 2014. годину и остали извори).

7. План радне снаге

7.1. Радну снагу планирати према систематизацији радних мјеста, а вишак радне снаге настојати програмски ријешити по законским прописима.

У план расхода планирати трошкове програмског рјешавања вишка радне снаге.

8. План прихода и расхода

8.1. У табели 8. планирају се приходи и расходи, и то аналитички како је у њој и назначено. У колони „Оцјена остварења за 2013. годину“ треба остварене трошкове и приходе у досадашњем периоду у 2013. години пројектовати за цијелу 2013. годину.

При планирању трошкова плата примјењиваће се одредбе Општег и Појединачног колективног уговора и Анекса појединачног колективног уговора са планираном цијеном рада у овом Предузећу до 130 КМ увећаном за остале накнаде.

Шумска газдинства код којих је нарушена финансијска равнотежа и остали релевантни финансијски показатељи пословања планираће нижу цијену рада у складу са реалним финансијским могућностима.

У рубрику - Трошкови зарада, накнада зарада и осталих личних расхода - планирати трошкове нето зарада и нето накнада зарада, трошкове пореза и доприноса на зараде и накнаде зарада и трошкове осталих личних расхода (брutto накнаде члановима НО, отпремнине, јубиларне награде, помоћи, дневнице за службена путовања у земљи и иностранству, трошкови превоза радника на посао и с посла, трошкови накнада за употребу сопственог аутомобила у пословне сврхе, трошкове ноћења на службеном путовању). У накнаде зараде спадају трошкови топлог оброка (без обзира да ли се исплаћују у новцу или је организована исхрана радника у кухињама, ловачким кућама или угоститељским објектима), трошкови теренског додатка, трошкови регреса, зимнице, огрева.

8.2. Трошкове сјече и израде шумских дрвних сортимената и њиховог привлачења (и износа) од пања до камионског пута планирати и исказивати одвојено како је то и назначено у табели. Ти трошкови се планирају на основу цијена и обима поменутих радова у извођачким пројектима. Цијене тих радова у поменутих пројектима морају бити утврђене на основу Јединствених норми радова у шумарству и калкулација трошкова рада у ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац.

Трошкови сјече и израде шумских дрвних сортимената и њиховог привлачења од пања до камионског пута утврђују се у извођачким пројектима полазећи од обавезе потпуног провођења Програма мјера на унапређењу квалитета и евиденције производње у ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац.

У ШГ која имају капацитете за властиту производњу карактер и врста трошкова у односу на горе наведене се мијења, у складу са учешћем производње у властитој режији у односу на укупну производњу.

Планирани просјечни трошкови сјече, израде и привлачења по кубном метру настали у процесу производње шдс-а властитим средствима не могу бити већи од просјечних пројектима планираних трошкова по једном произведеном m^3 .

У остале производне услуге планирају се трошкови изградње тракторских и анималних влака, трошкови таксације за израду ШПО, трошкови транспорта шумских дрвних сортимената до централних стоваришта и границе РС-е (када је у питању продаја ино-купцима) и други транспортни трошкови, трошкови одржавања камионских путева, тракторских и анималних влака, трошкови одржавања путничких и теренских возила и друга одржавања, трошкови закупнина, трошкови сајмова, трошкови рекламе и пропаганде, трошкови развојних услуга (истраживања,

израда програма развоја, студије и слично), трошкови комуналних услуга, трошкови регистрације возила, накнада за коришћење ауто-пута, трошкови дознаке, трошкови шумско-узгојних радова.

Трошкове рекламе и пропаганде планирати у износу највише 0,10 % од планираног пословног прихода (осим за Дирекцију Предузећа чија висина ће бити утврђена посебном одлуком Управе Предузећа), а о распореду и утрошку тих средстава одлучиваће Управа Предузећа.

Трошкове финансирања Дирекције Предузећа планирају шумска газдинства у висини од 2,69 % од планираног прихода од продаје шумских дрвних сортимената (ових издвајања су ослобођени организациони дијелови ИРПЦ Бања Лука, Центар за сјеменско-расадничку производњу Добој и Центар за газдовање кршом Требиње).

8.3. У рубрику "Нематеријални трошкови" планирају се трошкови непроизводних услуга, трошкови репрезентације, трошкови премије осигурања, трошкови платног промета, трошкови чланарина, стипендије и кредити студентима и ученицима, трошкови огласа у штампи и другим медијима (осим за рекламу и пропаганду), таксе (административне, судске, регистрационе, конзуларне, локалне и друге) и остали нематеријални трошкови.

Трошкове репрезентације планирати у износу највише 0,10 % од планираног пословног прихода (осим за Дирекцију Предузећа чија висина ће бити утврђена посебном одлуком Управе Предузећа), а распоред ових средстава биће регулисан одлуком Управе Предузећа.

У рубрику "Трошкови пореза" планирају се трошкови пореза на имовину, трошкови накнаде за коришћење добара-комунална, издвајања за општине у складу са чланом 89. став 3 Закона о шумама (у износу од 10 % финансијских средстава планиране реализације шумских дрвних сортимената утврђене по цијенама франко камионски пут), трошкови надокнаде за коришћење шума и шумског земљишта у складу са чланом 89. став 1 Закона о шумама (у износу од 10 % финансијских средстава планиране реализације шумских дрвних сортимената утврђених по цијенама у шуми на пању по цијеновнику ЈПШ), трошкови надокнаде за унапређивање општекорисних функција шума у складу са чланом 91. ЗОШ-а (у износу од 0,07 % на укупан приход), трошкови противпожарне накнаде и трошкови пореза на оружје. У "Трошкове доприноса" планирати трошкове водног доприноса и трошкове доприноса за професионалну рехабилитацију инвалидних лица.

Под категоријом "Непроизводне услуге" планирати трошкове одржавање FSC стандарда.

8.4. Највећи дио трошкова Предузећа (преко 90 % од износа укупних трошкова) је стандардизован, односно нормиран различитим методама, а то су: пројекти, норме, калкулације, цијена рада на бази које се израчунавају зараде и накнаде зарада у складу са Општим, Посебним и Појединачним колективним уговором, обавезе по основу Закона и подзаконских аката, порези, доприноси и итд. За мањи дио трошкова за које не постоје норме или се повремено јављају, организациони дијелови Предузећа, односно њихове стручне службе, су дужни да реално планирају висину трошкова на бази искуства из ранијих година, те потребе сталног минимизирања трошкова у сврху јачања профитабилности Предузећа.

При изради производно-финансијског плана, организациони дијелови код којих је нарушена финансијска равнотежа морају имати на уму чињеницу да финансијску консолидацију могу остварити само у том случају ако планирају и остварују максимално могућу добит, а организациони дијелови код којих није нарушена финансијска равнотежа, такође, морају имати на уму чињеницу да постојећу стабилност могу одржавати и повећавати само у том случају ако планирају и остварују одређену могућу добит. Због тога сви организациони дијелови морају на једној страни планирати и остваривати максимално могући пословни приход, а на другој страни морају планирати и остваривати што је могуће мање све врсте расхода.

8.5. Напомена: Сви планирани приходи и расходи морају бити усклађени са Међународним рачуноводственим стандардима, Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама Предузећа и важећим Аналитичким контним планом Предузећа.

При планирању трошкова водити рачуна да се трошкови за које се не може остварити право на одбитак улазног пореза на додату вриједност (по Закону о ПДВ-у), планирају са урачунатим ПДВ-ом, а сви остали без ПДВ-а.

9. План инвестиционих улагања

У претходним годинама производно-финансијски план је садржавао прву пројекцију плана инвестиционих улагања, а за 2014. годину у склопу производно-финансијског плана потребно је сачинити коначан план тих улагања.

При изради овог Плана мора се водити рачуна о реалним изворима финансирања тих улагања. Планови инвестиција који нису засновани на реалним (у највећем степену сигурним) изворима финансирања неће бити прихваћени. У складу са закључком Надзорног одбора ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац, приоритетно планирати следећа инвестициона улагања:

-Биолошке инвестиције (шумско-узгојни радови). Вриједност ових улагања у табели 9. преноси се из табеле 1.3.;

- Израда шумскопривредних основа
- Пројектовање, реконструкција и градња шумских камионских путева

Поштовање законских одредби у инвестирању и поштовање законских одредби о јавним набавкама је обавезно.

Напомена: При планирању набавке путничких аутомобила водити рачуна да се у планирану цијену, односно вриједност укључи ПДВ, јер се не може остварити право на одбитак улазног пореза.

10. План образовања и стручног усавршавања

У табели 10. планирају се активности и трошкови образовања и стручног усавршавања ученика, студената и стално запослених радника у циљу унапређења газдовања шумама и укупног пословања организационих дијелова и Предузећа у цјелини.

План образовања и стручног усавршавања треба да произилази из потреба Јавног предузећа за одговарајућим кадровима, изражених интереса радника за усавршавањем у струци и из захтјева организације и технологије рада за стручним образовањем и усавршавањем, а у складу са Правилником о стручном образовању и усавршавању радника.

Облици сручног образовања и усавршавања радника и других лица су садржани у члану 7. Правилника о стручном образовању и усавршавању радника.

Трошкови образовања и стручног усавршавања из ове табеле сврставају се у Нематеријалне трошкове у табели 8. Ови трошкови по организационим дијеловима Предузећа (осим Дирекције) могу износити највише 0,30 % од планираног пословног прихода.

11. План подизања енергетских плантажа и плантажа шумског воћа и племенитих лишћара

Суочени са новонасталим изазовима и притисцима, како извана тако и изнутра, а који се огледају у:

- вишку радне снаге,
- нежности алиментирања све већих потреба за биомасом из извора изван високих економских шума,
- потреби остваривања прихода по основу реализације љековитог, ароматичног и јестивог биља,
- потреби унапређења биолошке разноликости нашим шума, уношењем шумског воћа и племенитих лишћара

Јавно предузеће у 2014. години наставља започете производне активности, и то:
оснивање засада брзорастућих врста у форми енергетских плантажа,
оснивање засада француске лаванде (*Lavandula vera*),
оснивање засада шумског воћа: дријена, лијеске, ораха, купине и малине,

уношење племенитих лишћара (јавора и јасена) и воћкарица у шумске екосистеме Републике Српске.

12. Остали планови

Саставни дио Производно-финансијског плана овог Предузећа за 2014. годину су и:

- План пословања Истраживачко-развојног и пројектног центра Бања Лука (организациони дио овог Предузећа) чији је основни задатак израда шумскопривредних основа за државне и приватне шуме, израда елабората за проглашење заштитних шума и шума са посебном намјеном, пројекте за шумске комуникације и израде дугорочних програма газдовања подручјем крша.

- План пословања Дирекције Јавног предузећа;

- План набавки-Организациони дијелови Предузећа, у складу са Законом о јавним предузећима, Законом о јавним набавкама, Смјерницама и Упутством о набавкама, те Правилником о набавкама роба и услуга, обавезни су направити појединачне планове набавки (основна средства, ситан инвентар, резервни дијелови, ауто-гуме, заштитна средства, потрошни канцеларијски материјал, рекламни материјал, ХТЗ опрема, све врсте услуга и др.). Планови набавки треба да буду усклађени са планираним трошковима (табела 8.) и Првом пројекцијом плана инвестиционих улагања.

- План радова у приватним шумама заснива се на ШПО за те шуме и пројектима за извођење шумскоузгојних радова. Ови пројекти у свом саставу садрже све радове по обиму, мјесту и времену, а израђује их Јавно предузеће шумарства (ЗОШ, члан 25). Сва шумска газдинства дужна су израдити годишње планове у складу са важећом ШПО.

- Годишњи планови газдовања ловиштима (додијељеним на газдовање шумским газдинствима) којима се морају планирати радови предвиђени ловним основама;

- Планови (за свако ШГ-о) шумских одјељења, по привредним јединицама, у складу са сјекоредом, за дознаку стабала за сјечу и израду извођачких пројеката у току 2014. године чија ће се реализација (извођење радова) планирати за 2015. годину (Табела 11.) и

- Програми радова на утврђивању граница шума и шумског земљишта у државној својини и укњижавања државних шума и шумског земљишта у оквиру граница ШПП-а у катастар некретнина.

13. Остале активности

У 2014. години планиран је наставак активности везаних за усклађивање општих аката са законским прописима.

Б. ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН

Производно-финансијски план садржи:

1. План сјеменско-расадничке производње и план шумскоузгојних радова.
2. План заштите шума и шумског земљишта.
3. Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената.
4. План реализације шумских дрвних сортимената.
5. План укупне реализације.
6. План пословања Центра за газдовање кршом
7. План пословања Истраживачко-развојног и пројектног центра.
8. План радне снаге.
9. План образовања и стручног усавршавања.
10. План сертификације шума.
11. План формирања и расподјеле укупног прихода.
12. План расхода.
13. План инвестиционих улагања.

1. Сјеменско-расадничка производња и шумско-узгојни радови

ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац сјеменско-расадничку производњу у потпуности извршава преко „Центара за сјеменско-расадничку производњу“ Добој који је и формиран са идејом да буде задужен за очување генофонда шума Републике Српске и његово одрживо кориштење за производњу квалитетног сјемена и садног материјала. Остваривање ове функције шума увелико је олакшано, пуштањем у рад Сјеменског центра у расаднику „Станови“ Добој. Самим тим су ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац активно укључене у токове савременог шумарства.

У циљу очувања и унапређења генофонда, као и његовог правилног кориштења, у оквиру области генофонда и сјеменарства наставиће се започете активности на уређењу регистрованих сјеменских објеката у смислу израде Пројекта генетичке мелиорације и уређења сјеменских објеката. На основу стручне контроле и здравственог прегледа истих, проводиће се континуирана политика мјера газдовања.

На основу процјене урода сјемена биће направљен план сакупљања, те у складу са њим организовано сакупљање сјемена у признатим и регистрованим сјеменским објектима. За већину шумских врста дрвећа карактеристично је то да цвјетају и плоносе у временским интервалима, тј. одликују се периодичитетом урода. Такође, урод сјемена варира од године до године, почев од године када га нема, преко година са малим и просјечним уродом па до године са обилним или пуним уродом. Ово захтјева константно опажање обилности цвјетања те предвиђање обилности урода. Правилна процјена урода сјемена у текућој години је од суштинске важности ради планирања његовог сакупљања и благовременог обезбјеђивања потребних средстава, опреме и радне снаге. Од података процјене цвјетања и предвиђања урода зависи да ли је оправдано организовање сакупљања сјемена у једном објекту, шта је потребно и у којем обиму за његову реализацију. Према томе, читава организација послова на сакупљању сјемена зависи од података о уроду.

Узимајући у обзир да се осјећа потреба за већим количинама квалитетног садног материјала лишћарских врста дрвећа, активности на регистрацији нових сјеменских објеката треба усмјерити на издвајање сјеменских објеката лишћара, у првом реду племенитих, као и шумских воћкарица (најчешће у виду групе или појединачних стабала). У том смислу водиће се активности на кандидовању за упис у регистар шумских сјеменских објеката и то састојина, групе или појединачних стабала следећих врста: бијелог јасена (*Fraxinus excelsior*), храста лужњака (*Quercus robur*), багрема (*Robinia pseudoacacia*), крупнолисне липе (*Tilia platyphyllos*), ситнолисне липе (*Tilia cordata*), дивље трешње (*Prunus avium*), дивље јабуке (*Malus sylvestris*), дивље крушке (*Pyrus communis*), питомог кестена (*Castanea sativa*), брекиње (*Sorbus torminalis*), оскоруше (*Sorbus domestica*), јаребике (*Sorbus aucuparia*), мукиње (*Sorbus aria*) и др.

Донаторским средствима Свјетске банке планирана је набавка постројења за контејнерску производњу са пратећом опремом и објектима у износу од 700.000,00 КМ. Ова инвестиција подразумијева набавку аутоматске линије за пуњење контејнера, система за наводњавање и орошавање са бунаром и адаптација и/или доградња објеката за смјештај линије.

План производње садног материјала у 2014. години је 10.754.430 комада садница. Слиједи структура производње садног материјала за 2014. годину:

Ред. бр.	ВРСТА САДНОГ МАТЕРИЈАЛА	КОЛИЧИНА	УЧЕШЋЕ
1.	ЧЕТИНАРИ	9.008.840	83,8%
2.	ЛИШЋАРИ	1.436.800	13,4%
3.	ВОЋКАРИЦЕ	136.590	1,2%
УКУПНО ШУМСКИ САДНИ МАТЕРИЈАЛ		10.582.230	98,4%
4.	СЈЕМЕНИШТЕ	40.300	0,4%
5.	ОЖИЛИШТЕ	35.000	0,3%
6.	ПИКИРИШТЕ	55.000	0,5%
7.	РАСТИЛИШТЕ	41.900	0,4%
УКУПНО ХОРТИКУЛТУРНИ САДНИ МАТЕРИЈАЛ		172.200	1,6%
СВЕУКУПНО САДНИ МАТЕРИЈАЛ		10.754.430	100%

Реализација садног материјала у току 2014. године предвиђена је у количини од 3.220.350 комада садница, што представља повећање у односу на план 2013. године за 635.470 комада или 25 %.

План реализације садног материјала по методи производње је следећи:

Количине садница у 000

Ред. бр.	ВРСТА САДНОГ МАТЕРИЈАЛА	класично		конт/нис		Укупно	
		ком	%	ком	%	ком	%
1	ЧЕТИНАРИ	1.647.975	51.2	619.785	19.3	2.267.760	70.5
2	ЛИШЋАРИ	851.200	26.4			851.200	26.4
3	ВОЋКАРИЦЕ	67.390	2.1			67.390	2.1
ШУМСКИ САДНИ МАТЕРИЈАЛ		2.566.565	79.7	619.785	19.3	3.186.350	99.0
4	СЈЕМЕНИШТЕ	3.000				3.000	
5	ОЖИЛИШТЕ						
6	ПИКИРИШТЕ	12.000		2.500		14.500	
7	РАСТИЛИШТЕ	11.500		5.000		16.500	
ХОРТИКУЛТУРНИ САДНИ МАТЕРИЈАЛ		26.500	0.8	7.500	0.2	34.000	1.0
СВЕУКУПНО САДНИ МАТЕРИЈАЛ		2.593.065	80.5	627.285	19.5	3.220.350	100

Из претходне табеле произилази да ће у 2014. години бити реализовано 2.593.065 ком или 80,5% садница произведених класичним методом, као и 627.285 ком или 19,5% садница произведених контејнерским или нисула системом. Број ових садница ће у будућности бити већи, јер се очекује набавка и инсталација линије за производњу садница са обложеним корјеном.

У прољећној дистрибуцији 2014. године планирана је реализација 782.360 ком садница или 25%, док за јесењу дистрибуцију преостаје планираних 2.437.990 ком садница или 75%. Као што је уочљиво у прољеће се пошумљава далеко мање садница у односу на јесењи период што је последица веће успешности садње у јесењем периоду.

Планирани шумско-узгојни радови у оквиру просте репродукције законска су обавеза и морају се у цијелости извршити. Уколико се деси да се у неким шумско-привредним подручјима планиране површине за пошумљавање садњом садница не могу обезбиједити у оквиру високих шума са природном обновом (природне плешине или скупине на којима је извршена гола сјеча), у таквим случајевима потребно је сагледати да ли су планови у важећим ШПО реални. Уколико се на бази детаљне анализе установи да је потребна израда анекса ШПО, захтјев се упућује ресорном Министарству.

Шумско-узгојни радови планирани у оквиру проширене репродукције шума извршаваће се у складу са степеном обезбјеђених финансијских средстава из накнаде за унапређење општекорисних функција шума (обезбјеђених по основу члана 91. Закона о шумама) и осталих извора финансирања (донације, остварена добит у пословању шумских газдинстава, неутрошена средства просте репродукције) као и од обима извршених експлоатационих радова у високим деградираним и изданачким шумама. Шумска газдинства, која су у претходном периоду извршила голе сјече на одређеним површинама у поменуте двије категорије шума ће извршити пошумљавање тих површина одговарајућом врстом садница, а потом одржавати и његовати те културе без обзира у ком степену су обезбиједила финансијска средства из накнаде за унапређење општекорисних функција шума. То се исто односи и на површине голети.

У вријеме писања овог планског документа у току су завршни преговори са Свјетском банком по питању донације средстава, која ће се између осталог користити и за финансирање радова у проширеној репродукцији шума. Радови који ће бити финансирани из ових донаторских средстава у 2014. години су: пошумљавање високих деградираних шума, изданачких шума и голети способних за пошумљавање, као и радови конверзија изданачких шума у виши узгојни облик, док ће у наредним планским периодима (максимално наредних 5 година) преостала планирана средства донације у проширену репродукцију шума бити уложена поред горе већ поменутих радова и у радове прореда шумских култура.

Сва шумска газдинства ће вршити комисијски колаудацију (технички пријем) извршених радова на пошумљавању (садњом садница, односно сјетвом сјемена) након двије и пет година од извршених радова. На основу записника о колаудацији тих радова установиће се да ли је потребно вршити попуњавање тих површина.

Са становишта биодиверзитета потребно је водити рачуна о очувању мјешовитости врста, а у оним шумским комплексима гдје је она нарушена потребно је вјештачком обновом тежити да се она поново успостави. Ту се првенствено мисли на чисте четинарске састојине у које треба пошумљавањем уносити лишћаре (идеалан однос заступљености врста би требао бити 70:30 у корист четинара), како би се сачувала производна способност земљишта.

Из следеће табеле може се видјети да је планирано повећање шумско- узгојних радова за 42 % (посматрано вриједносно) у односу на извршење у 2013. години. План радова у оквиру просте репродукције шума у 2014. у односу на остварење у 2013. години је мањи за 2 % док су радови проширене репродукције планирани у значајно већем износу (посматрано вриједносно), тачније за 170 % индексних поена више у односу на остварење истих у 2013. години.

Шумскоузгојни радови

Р.Б.	Фаза рада	Јед. мјере	Планирано 2013.			Извршење 2013.			Планирано 2014.			извршење 2013 / план 2013 (индекс)			план 2014 / извршење 2013 (индекс)		
			Проста р.шума	Проширена р.шума	Укупно	Проста р.шума	Проширена р.шума	Укупно	Проста р.шума	Проширена р.шума	Укупно	Проста р.шума	Проширена р.шума	Укупно	Проста р.шума	Проширена р.шума	Укупно
1	Припрема земљишта за природно подмлађивање	ha	1 435		1 435	1 737		1 737	1 974		1 974	121		121	114		114
2	Пошумљавање	ha	295	999	1 294	240	302	542	229	710	939	82	30	42	95	235	173
3	Попуњавање култура насталих садњом и сјетвом	ha	156	259	415	132	119	251	106	344	450	84	46	60	81	289	180
4	Прашење и окопавање	ha	165	135	300	133	8	141	95	85	179	80	6	47	71	1066	128
5	Чишћење од корова и непожељних врста	ha	637	941	1 578	499	332	830	566	816	1 382	78	35	53	113	246	166
6	Прореди у културама	ha	1 563	101	1 664	1 447	1	1 448	1 018	100	1 118	93	1	87	70		77
7	Њега природног подмлатка	ha	5 636		5 636	6 005		6 005	5 509		5 509	107		107	92		92
8	Мелиорација изданачких шума	ha		3 712	3 712		2 548	2 548		2 818	2 818		69	69		111	111
9	Планирана количина садница (у хиљадама)	kom	1 037	2 857	3 894	869	1 014	1 884	784	2 470	3 254	84	35	48	90	244	173
10	Вриједност радова (у хиљадама)	KM	5 814	6 201	12 015	5 787	2 010	7 796	5 648	5 425	11 073	100	32	65	98	270	142

2. Заштита шума и шумског земљишта

Значај чувања и заштите шума и шумског земљишта није потребно посебно истицати. Поред привредног и економског значаја, далеко је већи значај који шуме пружају кроз своје општекорисне функције, а које се огледају у утицају шума на остваривање повољног режима вода, спречавање ерозије земљишта, повећање квалитета питке воде, производњу кисеоника, стварање повољних услова за туризам, рекреацију и друге користи.

Због тога послови на заштити шума од бесправних сјеча и бесправног заузимања шума и шумског земљишта, од пожара, биљних болести, штетних инсеката и од штетног дјеловања дивљачи и стоке, заслужују посебну пажњу и траже сталну мобилност и одговорност у њиховом извршавању.

Послови, мјере, задаци и активности на заштити шума за 2014. годину планирани су у складу са стварним стањем на терену и Програмом мјера и активности на заштити шума у ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" који обухвата:

- **Заштиту шума од човјека (од бесправних сјеча и бесправног промета шумских производа и бесправног заузимања шума и шумског земљишта),**

- **Заштиту шума од пожара, уз обавезно доношење оперативних годишњих планова заштите од пожара и гашења истих (или иновирање тог плана из претходне године), као и израду Плана заштите од пожара (шумска газдинства која то нису урадила),**

- **Заштиту шума од штетног дјеловања инсеката (поткорњака и и др.) и гљива и биљних болести,**

- **У циљу континуиране заштите шума од губара у Републици Српској проводи се контрола бројности губара на сталним огледним плохама од 2006. године у складу с „Упутством о контроли бројности губара“, које је донио Шумарски факултет у Бањој Луци. Због каламитета губара у 2013. години, а знајући какве све посљедице он може проузроковати, потребно је у овој планској години посветити пуну пажњу његовом сузбијању. Наредба о механичком уништавању јајних легала губара на снази је од 2004. године. По одлуци Управе предузећа све оперативне активности проводиће Оперативни тим за заштиту шума. Директори организационих дијелова су одговорна лица за провођење активности на механичком уништавању јајних легала губара. На основу до сада прикупљених података о интензитету напада губара јасно је да ће и ове године бити неопходно авиотретирање ове штеточине. Укупно је регистровано присуство губара на површини од 75 549 ha, од чега је 18 789 ha под врло јаким нападом. Процјена оперативног тима који је формиран на нивоу надлежног министарства је да ће бити неопходно авиотретирање на површини од око 10 000 ha и то на подручјима ПЈ Козара Врбашка (ШГ Градишка), ПЈ Велика Укрена (ШГ Бања Лука) и ПЈ Узломац и ПЈ Бистрица (ШГ Врбања). Због својих особина, ефикасности и неотровности за човјека и друге организме препоручује се кориштење биолошког инсектицида FORAY 48-B. Третман је потребно провести у вријеме довољне развијености лисне површине на коју се препарат наноси. Предвиђа се да ће се авиотретирање вршити у периоду од 20. априла до 1. маја, у зависности од временских прилика. За ове активности је планирано 1 250 000 KM, од чега за средство 950 000 KM и за авиотретман 300 000 KM. Дио средстава у висини од 700 000 KM ће обезбиједити ресорно Министарство, а преостали дио средстава ЈПШ „Шуме РС“.**

- **Заштиту шума од штетног дјеловања стоке и дивљачи.**

У наредној 2014. години, у циљу подизања нивоа заштите шума од човјека планирано је следеће:

- константна едукација лугарског особља, те подизање нивоа свијести свих запослених о потреби заштите шума,

- **преко државних органа издејствовати ажурнији рад судских институција, јер је нерјешавање пријава за шумску штету један од главних разлога појаве бесправних сјеча,**

- у наредном периоду потребно је извршити разграничење између државних и приватних шума гдје то до сада није урађено, а тамо гдје су гранични знаци уништени извршити њихово обнављање,

- очекујемо да ће се у наредном периоду остварити боља сарадња са органима МУП-а и истражним органима, како би у потпуности била прекинута пракса подношења пријава на "нн" починоца,

- информације са терена о појави градације било ког инсекта, а нарочито губара, морају бити благовремене, јер је потребно у што краћем року дјеловати на сузбијању механичким и хемијским средствима због његове велике градационе способности,

- интензивирати рад већ формираног Оперативног тима за заштиту шума, чији је задатак да врши континуирану координацију на нивоу Предузећа са сличним тимовима формираним у шумским газдинствима.

Услови за ефикаснију заштиту шума су створени са измјенама и допунама Закона о прекршајима Републике Српске (Сл. гласник РС- 29/10 од 09.04.2010. године), којима је враћен легитимитет чуварској служби Предузећа да подноси прекршајне пријаве за бесправну сјечу и крађу.

С обзиром да су шуме четинара у Републици Српској у последњих неколико година угрожене од штетних инсеката (сипаца четинара) и да прикупљени подаци у току 2013. године о њиховом бројном стању и нанесеним штетама показују да је њихово бројно стање још увијек у проценту изнад уобичајеног (толерантног), ако овоме додамо велики број сњеголома и сњегоизвала који су готово неминовни у зимском периоду, то нам у наредном планском периоду намеће потребу за досљедним поштивањем прописаних мјера заштите шума, што се посебно односи на:

- Потпуну сјечу, израду и реализацију случајних ужитака, како у високим шумама тако исто и у шумским културама;

- **Овом приликом морамо нагласити да је поред фенотипски нападнутих стабала у језгру потребно је извршити и сјечу следећег прстена 5-10 метра условно здравих стабала, јер је из искуства познато да су се у њима већ настанили поткорњаци. Ово наводимо из разлога садашње законске уредбе важећег правилника о успостављању шумског реда, гдје се под случајним ужитком сматрају само фенотипски сува стабла.**

- Успостављање шумског реда у току сјече и израде шумских дрвних сортимената у цјелости ће се проводити у складу са одредбама Правилника о шумском реду;

- Правовремено постављање клопки са феромонским препаратима за сипце четинара, са савјесним и одговорним њиховим одржавањем, редовним праћењем и евидентирањем броја уловљених инсеката, те постављањем ловних и контролних стабала, уз обавезу редовног обавјештавања надлежне службе у Дирекцији Јавног предузећа.

У сегменту заштите шума од инсеката и биљних болести планирање на дужи период је врло тешко, јер појава ових штетних фактора зависи од низа непредвидивих околности.

И поред тога неопходно је пословање у шумарству проводити тако да би ризик од појаве биљних болести и штетних инсеката у градацији био што мањи. У том смислу Предузеће ће се стриктно придржавати Правилника о шумском реду и других нормативних аката који регулишу ову област.

Према плану за 2014. годину, на заштиту шума у Јавном предузећу шумарства "Шуме Републике Српске" треба да се утроши укупно 12.533.742 КМ. По структури тај износ чине следећи трошкови:

Чување шума (чуварска служба)	9 728 144 КМ
Заштита дивљачи и ловних објеката	801 752 КМ
Заштита шума од инсеката	1 479 705 КМ
Заштита шума од биљних болести	56 690 КМ
Заштита шума и објеката од пожара	325 906 КМ
Заштита шума од елементарних непогода	71 300 КМ
Остали видови заштите	70 245 КМ
Укупно	12 533 742 КМ

Оно што треба истаћи је да је најтеже заштитити шуму од пожара. У овом случају су врло битне превентивне мјере, будност чуварских служби, као и едукација становништва. Имајући у виду узроке и штете које проузрокују пожари у току овог планског периода примијениће се

адекватне превентивне мјере и активности на спречавању пожара. Донаторска средства свјетске банке су великим дијелом и усмјерена на заштиту шумских екосистема од пожара и то путем реконструкције шумских камионских путева, као и самом набавком возила за гашење пожара.

Према Програму мјера и активности на заштити шума при изради Оперативног плана заштите од пожара и гашења истих, у овом периоду планира се следеће:

- Едукација становништва на провођењу превентивних мјера у циљу спречавања појаве шумских пожара преко локалних медија (радио станице, новине и слично);

- На видна мјеста покрај путева, на ивицама шума истицање табли са натписима забране ложења ватре и заштите шума од пожара;

- У временским периодима критичним за појаву пожара (рано, топло и сушно прољеће, топло и сушно љето) обезбједиће се осматрачка служба чији припадници морају да врше непрекидно осматрање са доминантних ката. Истовремено, у сједишту шумског газдинства у нерадне дане и послје радног времена обезбједиће се дежурство ради благовременог пријема обавјештавања о појави пожара и организације брзе интервенције на његовом гашењу;

- Осматрачи ће се опремити одговарајућим средством везе (радио станица, мобилни телефон) те двогледом;

- У свим шумским газдинствима формираће се (са тачно назначеним именима и презименима лица) интервентна противпожарна јединица (од најмање тридесет припадника) за гашење пожара хитно по његовом откривању. Иста ће се квалитетно опремити противпожарном опремом и одговарајућим возилом како би била у могућности да ефикасно и у цјелини обавља постављени задатак. Интервентна јединица ће се формирати од радника у сталном радном односу у газдинству, а у случајевима када шумска газдинства не располажу довољним бројем радника у сталном радном односу, иста ће се попунити пријемом радника по уговору о дјелу на те послове. Сви припадници те јединице морају претходно завршити обуку у гашењу пожара;

- На посебно угроженим мјестима (излетишта, објекти) обезбједиће се постављање буради са водом или пијеском;

- У сарадњи са противпожарним инспекторима МУП-а (у станицама јавне безбједности) спријечиће се спаљивање на отвореном простору отпада на постројењима за примарну прераду дрвета (приватне пилане);

- У сарадњи са припадницима станица јавне безбједности додатно ће се ангажовати на откривању изазивача шумских пожара и подношењу пријава против истих надлежним органима правосуђа и МУП-а.

На нивоу Предузећа за плански период планирана су финансијска средства за подмирење трошкова просвјетивања (едукација) становништва о провођењу превентивних мјера на спречавању појава шумских пожара. То просвјетивање ће се реализовати у сарадњи са радио и ТВ станицама и то у раним прољећним и најтоплијим љетним данима када је опасност од појаве тих пожара најизраженија.

3. Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената

Висина планираног обима сјече и производње шумских дрвних сортимената одређена је Смјерницама за израду Производно-финансијског плана ЈПШ "Шуме Републике Српске" за плански период до висине просјечног годишњег етата по важећој шумскопривредној основи (појединачно за сваку категорију шума).

У току реализације плана шумска газдинства не смију вршити прекорачење планираног годишњег обима сјечиве дрвне масе, нити одступати од планираних одјељења за које су урађени извођачки пројекти и у којима је предвиђена реализација планираног обима сјече. Само у изузетним случајевима и ако за то постоје оправдани разлози за таква одступања, шумска газдинства су дужна правовремено поднијети захтјев Управи Предузећа уз детаљно образложење.

Подлогу за израду Плана сјече и производње шумских дрвних сортимената чине: шумско-привредне основе, утврђени обим сјечиве дрвне масе у Смјерницама за израду Производно-финансијског плана за планску годину, извођачки пројекти за планиране шумске одјеле који су

израђени на основу усвојене методике за израду пројеката, користећи Јединствене норме радова у шумарству и калкулације цијена коштања радног дана, средства рада и остала потребна документација.

У току извођења радова на реализацији планираног обима сјече и производње шумских дрвних сортимената за плански период, сва шумска газдинства ће у потпуности проводити Мјере на унапређењу квалитета и евиденција производње, које садрже следеће:

1. Након израде и доношења шумско-привредне основе, газдинства ће донијети годишње планове сјеча по одјелима (сјекоред) за наредни уређајни период.

2. У Производно-финансијском плану пословања годишњи и трогодишњи план сјече урадити по привредним јединицама, шумским управама, радним јединицама и одјелима.

3. Дознака стабала и израда извођачких пројеката за одјеле у којима ће се радови изводити у наредној години, извршиће се у потпуности у текућој години до израде Производно-финансијског плана пословања за следећу годину. Извођачки пројекти израђиваће се по усвојеној Методици за израду тих пројеката у Предузећу у програму јединственог информационог система Предузећа. У наредном периоду требало би размотрити могућност враћања одредбе о обројчавању дозначених стабала.

4. У извођачким пројектима обавезно ће се планирати метод израде шумских дрвних сортимената.

5. Обавезно је обројчавање шумских дрвних сортимената без обзира на врсту сјече (редовна сјеча, сјеча случајних ужитака). Шумски дрвни сортименти када се израде, приме и искласирају, обројчавају се у складу са Правилником о обројчавању плочицама ШДС .

6. Обавезно ангажовање стручних радника на пословима размјерања, кројења и класирања шумских дрвних сортимената од стране шумских газдинстава у току извођења радова на искориштавању шума.

7. У циљу остваривања реално могуће квалитетне структуре шумских дрвних сортимената и њихове просјечне продајне цијене, обавезно ће се вршити класирање у шуми код пања и евидентирање квалитетне структуре трупаца у премјерне књиге приликом пријема учинка од сјекача.

8. Обавезна је примјена свих Правилника који регулишу ову област, као и одредби шумско-привредних основа и извођачких пројеката. Водити евиденције свих радова у производњи шумских дрвних сортимената по фазама рада у обрасце предвиђене правилницима и обрасце урађене од стране Дирекције Јавног предузећа, евиденције које су саставни дио шумско-привредне основе, а по упутствима приложеним уз те обрасце.

Лице које класира шумске дрвне сортименте у шуми код пања и које врши пријем учинка од сјекача, не може у истом одјелу вршити реализацију (отпрему) шумских дрвних сортимената.

9. Редовне и ванредне пописе шумских дрвних сортимената у оквиру шумско-привредног подручја, шумска газдинства ће вршити уз организацију и надзор Централне пописне комисије коју ће именовати директор Предузећа. Елаборат (извјештај) о извршеном попису, Централна комисија доставља на разматрање Надзорном одбору Предузећа.

Стручна лица која врше дознаку стабала за сјечу дужна су са становишта обезбјеђивања континуитета продукције дрвне масе строго водити рачуна да буду заступљени сви стручни параметри приликом одабира стабала за сјечу, а у складу са одређеним техничким циљем датим по ШПО.

У току сјече и израде, сва дозначена стабла ће се посјећи и израдити.

Задужена лица за реализацију извођачког пројекта морају строго водити рачуна о: провођењу закљученог уговора са извођачем радова, о времену почетка и завршетка радова у одјељењу, динамици сјече и привлачења, употреби тракторских влака, успостављању шумског реда и др. За свако непоштовање уговора лице задужено за реализацију извођачког пројекта мора писменим путем упозорити извођаче радова и дати му одређени временски рок за превазилажење настале ситуације. У случају да се недостаци не отклоне обавијестити одговорно лице да се уговор прекине и извођач радова стави на црну листу, те о насталом проблему одмах обавијестити Управу Предузећа. По завршеном извођењу радова врши се технички пријем. Технички пријем радова на искориштавању шума врши се одвојено од техничких пријема шумско-узгојних и

заштитних радова. Комисију за технички пријем радова чине лица одговарајуће стручне спреме са најмање 3 године радног искуства на одговарајућим пословима. Код пријема радова на искориштавању шума комисија утврђује и записнички констатује да ли су начињене штете на земљишту, подмлатку и стаблима која остају у састојини. На основу података из записника о техничком пријему радова, лица са посебним овлаштењима код уговорног органа оцјењују да ли постоји основаност за обрачун накнада за начињене штете, и оцјењују рад стручних лица задужених за надзор и контролу над извођењем тих радова.

Производно-финансијски план за 2014. годину

Шумско газдинство	Врста дрвета	остварено 2013.	планирано у 2014.								Индекс план / оцјена остварења	
			Трупци			ТТ стубови	Рудно дрво	Остала обловина	Целулозно дрво	Огривно дрво		Укупно
			Ф	Л	за резање							
m3												
"Бања Лука"	четинари	6 540	23	0	6 131	0	1 612	0	2 630	0	10 396	159
	лишћари	84 815	335	635	18 170	0	363	0	0	59 976	79 479	94
	укупно	91 355	358	635	24 301	0	1 975	0	2 630	59 976	89 875	98
"Оштрељ"	четинари	45 852	282	0	37 290	974	3 434	204	7 797	0	49 981	109
	лишћари	34 868	174	363	8 390	0	0	0	6 889	12 174	27 989	80
	укупно	80 720	456	363	45 680	974	3 434	204	14 686	12 174	77 970	97
"Клековача-Потоци"	четинари	38 139	132	0	26 562	484	2 367	185	5 714	0	35 444	93
	лишћари	7 553	48	105	2 053	0	0	0	1 844	4 157	8 207	109
	укупно	45 692	180	105	28 615	484	2 367	185	7 558	4 157	43 651	96
"Панос"	четинари	21 628	37	0	27 126	736	2 626	0	5 457	0	35 982	166
	лишћари	11 760	29	62	5 660	0	0	0	3 271	7 844	16 866	143
	укупно	33 389	66	62	32 786	736	2 626	0	8 728	7 844	52 848	158
"Бирач"	четинари	14 270	6	0	9 500	453	2 976	0	4 462	0	17 397	122
	лишћари	62 996	390	782	19 108	0	0	0	17 588	32 876	70 744	112
	укупно	77 266	396	782	28 608	453	2 976	0	22 050	32 876	88 141	114
"Градишка"	четинари	9 425	22	0	3 447	43	242	0	1 302	0	5 056	54
	лишћари	141 285	1 109	2 940	47 294	0	0	0	0	91 412	142 755	101
	укупно	150 710	1 131	2 940	50 741	43	242	0	1 302	91 412	147 811	98
"Добој"	четинари	17 062	2	0	3 509	558	3 002	212	3 032	0	10 314	60
	лишћари	36 357	88	163	9 219	0	0	8	8 225	23 875	41 579	114
	укупно	53 419	90	163	12 729	558	3 002	220	11 257	23 875	51 893	97
"Зеленгора"	четинари	8 111	92	0	11 128	139	669	0	2 435	0	14 463	178
	лишћари	27 951	97	216	5 594	0	0	0	4 084	9 777	19 768	71
	укупно	36 062	189	216	16 722	139	669	0	6 519	9 777	34 231	95
"Трескавица"	четинари	8 655	0	0	7 793	94	374	0	1 775	0	10 036	116
	лишћари	17 989	0	0	4 633	0	0	0	2 935	8 106	15 674	87
	укупно	26 644	0	0	12 426	94	374	0	4 710	8 106	25 709	96
"Чемерница"	четинари	34 615	131	0	24 479	677	2 509	147	4 392	0	32 335	93
	лишћари	14 749	104	230	5 157	0	0	0	4 376	10 913	20 780	141
	укупно	49 363	235	230	29 636	677	2 509	147	8 768	10 913	53 115	108
"Врбања"	четинари	11 876	0	0	10 642	0	2 068	0	5 241	0	17 951	151
	лишћари	72 023	615	1 383	22 407	0	0	0	0	47 452	71 857	100
	укупно	83 899	615	1 383	33 049	0	2 068	0	5 241	47 452	89 808	107
"Мајевица"	четинари	343	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	лишћари	16 496	0	100	6 384	0	0	0	0	9 360	15 844	96
	укупно	16 839	0	100	6 384	0	0	0	0	9 360	15 844	94
"Лисина"	четинари	18 993	143	0	15 172	91	1 368	0	4 433	0	21 207	112
	лишћари	37 862	0	293	14 646	0	0	0	0	25 256	40 195	106
	укупно	56 855	143	293	29 818	91	1 368	0	4 433	25 256	61 402	108
"Ботин"	четинари	11 652	6	0	5 460	38	3 418	12	6 696	0	15 630	134
	лишћари	11 059	56	117	5 255	0	0	0	4 267	11 591	21 286	192
	укупно	22 711	62	117	10 715	38	3 418	12	10 963	11 591	36 916	163

Производно-финансијски план за 2014. годину

Шумско газдинство	Врста дрвета	Остварено 2013.	планирано у 2014.								Индекс план / оцјена остварења	
			Трупци			ТТ стубови	Рудно дрво	Остала обловина	Целулозно дрво	Огревно дрво		укупно
			Ф	Л	за резање							
m3												
"Јахорина"	четинари	41 112	71	0	27 370	3 708	3 742	2 416	7 085	0	44 392	108
	лишћари	31 958	32	95	10 021	0	0	0	7 262	10 277	27 687	87
	укупно	73 070	103	95	37 391	3 708	3 742	2 416	14 347	10 277	72 079	99
"Приједор"	четинари	4 028	5	0	2 641	324	887	18	1 917	0	5 792	144
	лишћари	129 122	634	1 434	32 138	0	0	0	27 964	60 614	122 783	95
	укупно	133 150	639	1 434	34 779	324	887	18	29 880	60 614	128 575	97
"Рибник"	четинари	63 390	256	0	44 260	699	5 231	206	11 055	0	61 706	97
	лишћари	53 776	235	512	16 122	0	0	0	12 630	28 992	58 490	109
	укупно	117 166	492	512	60 381	699	5 231	206	23 685	28 992	120 197	103
"Сјемећ"	четинари	53 435	197	0	41 288	794	3 193	0	7 533	0	53 005	99
	лишћари	15 612	46	89	3 263	0	0	0	2 499	9 902	15 799	101
	укупно	69 047	243	89	44 551	794	3 193	0	10 032	9 902	68 804	100
"Романија"	четинари	122 394	312	0	65 032	2 732	9 599	512	18 375	0	96 562	79
	лишћари	12 147	52	112	3 567	0	0	0	4 115	10 799	18 645	153
	укупно	134 541	364	112	68 599	2 732	9 599	512	22 490	10 799	115 207	86
"Дрина"	четинари	5 343	0	0	2 246	200	1 049	0	1 127	0	4 622	87
	лишћари	54 240	1	201	31 127	0	0	0	8 815	21 883	62 027	114
	укупно	59 583	1	201	33 373	200	1 049	0	9 942	21 883	66 649	112
"Маглић"	четинари	65 803	458	0	45 681	0	6 740	0	12 439	0	65 318	99
	лишћари	19 154	0	145	6 930	0	0	0	0	15 011	22 086	115
	укупно	84 957	458	145	52 611	0	6 740	0	12 439	15 011	87 404	103
"Борја"	четинари	20 468	0	0	17 543	625	5 082	0	6 852	0	30 102	147
	лишћари	91 526	296	649	27 464	0	0	0	0	65 274	93 683	102
	укупно	111 994	296	649	45 007	625	5 082	0	6 852	65 274	123 785	111
"Височник"	четинари	96 790	900	0	71 335	1 449	1 413	0	19 857	0	94 954	98
	лишћари	12 678	0	119	4 829	0	0	0	0	9 919	14 867	117
	укупно	109 468	900	119	76 164	1 449	1 413	0	19 857	9 919	109 821	100
"Вучевица"	четинари	46 074	0	0	35 340	695	2 400	132	5 568	0	44 135	96
	лишћари	10 285	0	0	5 137	0	0	0	0	8 405	13 542	132
	укупно	56 359	0	0	40 477	695	2 400	132	5 568	8 405	57 677	102
"Горица"	четинари	78 068	213	0	44 733	1 083	6 229	0	12 308	0	64 566	83
	лишћари	29 311	63	253	8 576	0	0	0	9 924	22 139	40 955	140
	укупно	107 379	276	253	53 309	1 083	6 229	0	22 232	22 139	105 521	98
ЦГК	четинари	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	лишћари	499	0	0	0	0	0	0	0	650	650	130
	укупно	499	0	0	0	0	0	0	0	650	650	130
Укупно	четинари	844 066	3 288	0	585 708	16 596	72 228	4 044	159 481	0	841 346	100
	лишћари	1 038 072	4 404	10 998	323 143	0	363	8	126 687	618 634	1 084 237	104
	укупно	1 882 138	7 692	10 998	908 851	16 596	72 591	4 052	286 168	618 634	1 925 583	102

Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената за 2014. годину је већи за 2 % у односу на остварени у 2013. години. Преглед планиране сјече у 2014. години по организационим дијеловима и за Предузеће укупно, са освртом на остварење у 2013. години, дат је табели на страни 30.

4. План реализације шумских дрвних сортимената

План реализације шумских дрвних сортимената је производ укупних планираних количина по сортиментима и цијена из важећег Цјеновника шумских дрвних сортимената.

Приликом реализације произведених количина шумских дрвних сортимената, мора се имати на уму следеће:

- обавезна је примјена једнообразног купопродајног уговора и услова у њему,
- продаја вриједнијих дрвних сортимената (трупаца) путем лицитације је обавезна у количини до 25 % укупно реализоване количине трупаца, а у складу са одлуком Надзорног одбора,
- забрањена је продаја шумских дрвних сортимената у дубећем стању изузев продаје одређених шдс сеоском становништву (огрев, ситно техничко, ограничена количина трупаца за изградњу и поправку породичних кућа и помоћних објеката на селу). Ово ће бити регулисано посебним упутством о продаји шумских дрвних сортимената.
- забрањена је компензација услуга за изведене радове са нашим робама,
- рад са непословним купцима и извођачима који не извршавају уредно радове, односно субјектима са "црне листе" је забрањен,
- пласману мање вриједних сортимената (рудно, целулозно и огревно дрво) мора се посветити посебна пажња по питању њихове процентуалне заступљености у укупној реализацији ШДС. Потребно је да њихов проценат буде усклађен са планом и са процентом који је предвиђен шумскопривредним основама,
- квалитет и солвентност купца је основ при одабиру пословног партнера.

Из следеће табеле може се видјети да је у наредној години планирано повећање физичког обима реализације шумских дрвних сортимената за 4 % у односу на извршење у 2013. години. Планира се веће сортиментно учешће трупаца четинара него што је остварено у 2013. години. Планирана цијена свих ШДС који ће се реализовати са камионског пута или централног стоваришта је 84,66 КМ/м³ и мања је за 1,55 КМ по јединици производа од остварене у 2013. години. Разлог овог смањења је лошије планирана сортиментна и квалитетна структура лишћара и лошија квалитетна структура четинара у реализацији шумских дрвних сортимената у 2014. години.

Реализација шумских дрвних сортимената

РБ	Сортимент		остварење 2013.					план 2014.					Индекс план / остварење			
			ЈПШ "ШУМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ"					ЈПШ "ШУМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ"					Количина	Вриједн.		
			Количина м³	Цијена КМ	Вриједност КМ	Сорт. структура	Процент обловине	Количина м³	Цијена КМ	Вриједност КМ	Сорт. структура	Процент обловине				
1	ЧЕТИНАРИ	Трупци	за фурнир	1 096	220.59	241 712		0.20	3 293	189.77	624 946		0.56	301	259	
2		за љуштење	605	183.68	111 194		0.11	0		0		0.00	0	0		
3		за резање	I кв. класе	195 375	143.44	28 024 817		35.08	170 155	139.47	23 732 290		28.82	87	85	
4			II кв. класе	175 888	115.58	20 329 719		31.58	271 367	116.37	31 579 320		45.96	154	155	
5			III кв. класе	183 979	95.01	17 480 264		33.03	145 686	97.53	14 208 850		24.67	79	81	
6		Укупно	556 942	118.84	66 187 706	68.49	100.00	590 502	118.79	70 145 406	70.37	100.00	106	106		
7		ТТ стубови	2 305	143.96	331 893		0.28	16 596	132.48	2 198 705		1.98	720	662		
8		Рудно дрво	55 145	72.00	3 970 341		6.78	71 735	72.00	5 164 922		8.55	130	130		
9		Остала обловина						3 964	44.00	174 409		0.47				
10		Целулозно дрво	198 793	47.86	9 514 139		24.45	156 318	46.18	7 218 743		18.63	79	76		
11		Свеукупно:	813 186	98.38	80 004 079	100.00		839 115	101.18	84 902 185	100.00		103	106		
12	ЛИШЋАРИ	Трупци букве	за фурнир	887	360.43	319 786		0.28	4 081	270.65	1 104 436		1.35	460	345	
13			за љуштење	5 806	259.44	1 506 377		1.87	10 216	182.00	1 859 388		3.37	176	123	
14			за резање	I кв. класе	111 282	123.72	13 768 110		35.75	61 520	117.00	7 197 831		20.31	55	52
15				II кв. класе	96 294	92.57	8 914 069		30.93	92 487	90.00	8 323 785		30.54	96	93
16				III кв. класе	97 050	69.67	6 761 763		31.17	134 581	68.00	9 151 499		44.43	139	135
17			Укупно	311 319	100.44	31 270 105	33.62	100.00	302 884	91.25	27 636 939	30.67	100.00	97	88	
18		Трупци храста	за фурнир	F1	103	463.46	47 611		0.31	347	450.60	156 330		1.19	338	328
19				F2	885	373.14	330 254		2.65	815	370.76	302 268		2.79	92	92
20			за резање	I кв. класе	8 786	217.79	1 913 511		26.27	5 258	221.67	1 165 623		18.02	60	61
21				II кв. класе	10 051	148.52	1 492 712		30.05	9 190	159.75	1 468 061		31.49	91	98
22				III кв. класе	13 619	119.37	1 625 797		40.72	13 573	129.79	1 761 680		46.51	100	108
23			Укупно	33 444	161.76	5 409 886	3.61	100.00	29 184	166.32	4 853 963	2.96	100.00	87	90	
24		Трупци племенитих	1 633	206.11	336 550		0.18	2 374	193.52	459 471		0.24	145	137		
25		Трупци осталих	2 630	86.89	228 487		0.28	4 102	79.75	327 150		0.42	156	143		
26		Рудно дрво	535	65.67	35 123		0.06	277	63.00	17 451		0.03	52	50		
27		Остала обловина	699	134.57	94 023		0.08	8	44.00	352		0.00	1	0		
28		Целулозно дрво	77 634	62.95	4 886 782		8.38	118 942	61.29	7 290 540		12.05	153	149		
29	Огријев	498 002	55.54	27 657 400		53.79	529 639	55.03	29 147 021		53.64	106	105			
30	Свеукупно:	925 895	75.51	69 918 355	100.00		987 411	70.62	69 732 886	100.00		107	100			
31	ЛИШЋАРИ+ЧЕТИНАРИ		1 739 081	86.21	149 922 434	93.89		1 826 526	84.66	154 635 072	94.53		105	103		
32	Малопродаја		113 121	29.85	3 376 296	6.11		105 671	29.22	3 087 837	5.47		93	91		
33	СВЕУКУПНО		1 852 203	82.77	153 298 730	100.00		1 932 197	81.63	157 722 908	100.00		104	103		

5. План укупне реализације

Планирана укупна реализација (укупан приход по свим основама) износи 190.253.904 КМ и обухвата:

- Реализација од шдс.....	159.264.552 КМ
- Реализација по основу коришћ. намјенских средстава у складу са ЗОШ :	
○ шумско-узгојни радови.....	10.283.547 КМ
○ изградња и реконструкција путева.....	5.397.227 КМ
○ остало у складу са Законом.....	3.020.344 КМ
- Реализација од расадничке производње.....	1.399.885 КМ
- Реализација од ловства.....	297.247 КМ
- Реализација од осталих шум. производа.....	43.000 КМ
- Реализација од шумских штета (наплата).....	131.500 КМ
- Реализација од услуга у приватним шумама.....	1.813.100 КМ
- Остали пословни приходи.....	7.362.260 КМ
- Финансијски приход.....	179.308 КМ
- Остали приходи.....	1.011.934 КМ
- Приходи по основу пром. рач. пол. и исп. греш. ран. год...	50.000 КМ

Реализација од шумских дрвних сортимената чини 84 % укупног прихода Предузећа и састоји се од реализације од продаје шдс на свим стовариштима и по свим видовима (шума пањ, међустовариште, централно стовариште и продаја путем лицитације). План реализације по основу ефеката продаје са централног стоваришта и ефеката продаје путем лицитације приказан је у табеларном дијелу Плана. Реализација шумскоузгојних радова и расадничке производње произилази из планираног обима извођења ових радове, те производње садница у планском периоду.

Структуру остале реализације чине: приходи од пословне дјелатности ИРПЦ-а Бања Лука и Центра за газдовање кршем Требиње, финансијски приходи и остали приходи.

Међу природним ресурсима Републике Српске ловне површине заузимају значајан простор и имају специфичну улогу у интегралном газдовању шумама. Ловне површине у Републици Српској износе 2.170.000 ха што је 86 % укупне територије РС. ЈПШ "Шуме Републике Српске" газдује са 634.778 ха ловних површина. То је еколошки здрав простор, који насељава аутохтона дивљач овог поднебља, високе трофејне вриједности. У погледу успјешности газдовања ловиштем у оквиру ЈПШ "Шуме Републике Српске" постоји широк квалитативни распон, од оних који раде и који су доста урадили и ловство одмах схватили као интегрални дио своје дјелатности, до оних који су у ловству недовољно учинили. Такво стање у појединим случајевима је углавном производ објективних околности, али и субјективних фактора. Значајан корак напријед у газдовању ловиштима ЈПШ РС направљен је у већини привредних (8 ловишта површине 111.780 ха) и посебних ловишта (4 ловишта површине 29 124 ха), која у сваком погледу и требају бити узор доброг газдовања.

Планови газдовања за ловишта додијељена на газдовање појединим шумским газдинствима раде се за период 01.04. текуће до 31.03. наредне године, односно период биолошке, ловне године, па као такви, након одобрења од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, саставни су дио овог плана.

Садашње стање и ниво развијености ловства у ЈПШ "Шуме Републике Српске" одређују пословну оријентацију и мјере газдовања које ће се проводити на укупном простору од 634.778 ха.:

- У газдовању ловиштима и даље давати приоритет узгоју и заштити дивљачи са циљем постизања пуног господарског капацитета ловишта и коришћења реалног годишњег прираста.
- Стимулативним и другим мјерама стварати услове да дивљач у ловишту буде брига свих, посебно оперативно-техничког особља ЈПШ РС и локалних ловаца и њихових организација са којим треба успоставити и одржавати партнерске односе.
- Појачати ангажман медија у пропаганди ловства као ресурса еколошко-привредне категорије.

- Иако је ЦИТЕС потписан, отежано је његово спровођење у пракси, па је потребно на свим нивоима, уз сарадњу са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде, као и осталим надлежним Министарствима и научним установама инсистирати на његовој реализацији, како би се омогућио долазак страних ловаца.

Услов за појачан и успјешнији рад на осталим (споредним) шумским производима је кадровско јачање и одговорнији однос према свим пословима у шумским газдинствима и Предузећу у цјелини, израда примјерних упутстава, те обезбјеђење локација пратећих објеката (хладњача, магацина и др.) и тржишта.

Шумска газдинства која планирају приход од осталих шумских производа ће:

- задужити стручно лице за обављање ових послова, обезбиједити складишни простор, откупне станице гдје ће се вршити откуп ових производа, обезбиједити мјерне инструменте и друго неопходно за функционисање истих,

- придржавати се Правилника о начину искоришћавања осталих производа,
- приликом откупа придржавати се Правилника о губицима на роби,
- благовремено ријешити питање циркулације финансијске документације,
- сва газдинства су дужна да на свом подручју изврше контролу промета осталих производа, те сходно законским прописима изврше наплату предвиђене таксе за кориштење истих.

6. План пословања Центра за газдовање кршом

Центар за газдовање кршом Требиње газдује шумама и шумским земљиштем на подручју општина Требиње, Љубиње, Билећа и Берковићи, као и дијеловима општина Невесиње и Гацко. Основни документ на основу кога се газдује овим подручјем је дугорочни Програм газдовања подручјем крша, који се доноси за период од десет година, и газдовање се углавном своди на кориштење општекорисних функција шума (ЗОШ. Члан 15).

Гро активности радника Центра за газдовање кршом Требиње планираних у 2014. години су радови на узгоју и заштити шума.

Од узгојних радова планирано је да се из средстава просте репродукције шума изврши пошумљавање унутар високих шума на површини од 0,45 ха. Из средстава посебних намјена за шуме (проширена репродукција) планирано је извођење следећих радова:

- Пошумљавање крша на површини од 20 ха (Требиње 6 ха; Љубиње 4 ха; Билећа 5 ха; Берковићи 1 ха; Невесиње 2 ха и Гацко 2 ха)

- Попуњавање култура на кршу на површини од 12,5 ха (Требиње 4 ха; Љубиње 3 ха; Билећа 3 ха; Берковићи 1,5 ха; Невесиње 1 ха)

Поред узгојних радова из средстава посебних намјена за шуме планирани су да се финансирају радови заштите шума од биљних болести и штеточина и заштита шума од пожара, као и да се финансирају плате радника центра у складу са пројектима финансирања Центра за газдовање кршом Требиње.

У 2014. години планиран је наставак радова на изградњи расадника у Требињу. Изградња и асфалтирање радно-манипулативне површине и комуникација кроз расадник, градња помоћних објеката; пластеника; ограде; изградња система за наводњавање.

Из средстава Свјетске банке планирано је да се изврши пошумљавање крша на површини од 47,9 ха (Требиње 13,9 ха; Љубиње 9,0 ха; Билећа 12,0 ха; Берковићи 4,0 ха; Невесиње 5,0 ха и Гацко 5,0 ха).

Поред тога из средстава Свјетске банке планирана је набавка 2 специјализована моторна возила са високотлачним пумпама. Набавком ових возила значајно ће се унаприједити ефикасност у обављању послова на гашењу шумских пожара којима је ово подручје често изложено.

7. План пословања Истраживачко-развојног и пројектног центра

Статутом ЈП "Шуме Републике Српске" организациони дио Истраживачко-развојни и пројектни центар, основан је с циљем да за наше Предузеће првенствено, а и за друге субјекте, израђује и извршава:

- шумско-привредне основе за државне и приватне шуме,

- ловне основе,
- пројектовање објеката ниско и високоградње,
- инвестиционо-техничку документацију,
- остале пројекте и програме,
- послове дијагнозно-прогнозне и извјештајне службе.

У току 2014. године, планирано је да се изврше следећи радови:

-Обрада теренских података и писање текстуалног дијела шумскопривредних основа за: "Романијско" и "Вишеградско" шумскопривредно подручје.

-Прикупљање таксационих података на "Невесињско-Гатачком" и "Јахоринском" шумскопривредном подручју.

-Припремни радови за инвентуру који се односе на издвајање и обиљежавање одсјека на терену за "Усорско-Украинско" шумскопривредно подручје.

-У 2014. години планирано је пројектовање минимално 50 km шумских камионских путева. Уговори за пројектовање шумских камионских путева до сада нису склопљени, јер је и код шумских газдинстава у току израда производно-финансијског плана за 2014. годину. Овај обим је планиран на основу планова инвестиција из шумскопривредних основа и обавезе шумских газдинстава да граде шумске камионске путеве.

-Израда ловних основа за ловачка удружења није планирана, али ако у планској години буде потребе за истим ИРПЦ је спреман да их ради на основу Протокола потписаног између ЈПШ "Шуме РС" а.д. Соколац и Ловачког савеза РС.

-У склопу редовних активности наставиће се са дигитализацијом карата за шумскопривредна подручја.

-У току 2014. године за израду шумскопривредних основа за приватне шуме пристигле су за израду шумскопривредне основе за подручја општина Лакташи и Приједор. ИРПЦ је планирао да ће радити барем једну од тих основа.

-У 2014. години наставиће се прегледи регистрованих и нерегистрованих сјеменских објеката у свим шумскопривредним подручјима гдје има таквих објеката и прегледе расадника у погледу контроле производње и здравственог стања шумског сјемена и контроле здравственог стања садног материјала.

-Планирано је да у току 2014. године почне са радом "Извјештајно дијагнозно-прогнозна служба", када ће се и прецизно дефинисати њени конкретни задаци.

8. План радне снаге

Производно-финансијски план ће се реализовати са 4 419 радника са следећом квалификационом структуром радне снаге:

Укупно	ВСС	ВШС	ССС	НСС	ВКВ	КВ	ПК	НК	Укупно
Број запослених	834	87	2 117	86	55	917	126	197	4 419
%	19	2	48	2	1	21	3	4	100

У поступку је израда новог Правилника о унутрашњој организацији и ситематизацији радних мјеста због увођења властитих материјално-техничких средстава рада и организационе трансформације Предузећа, којим ће се утврдити вишак радника, а одређени број радника би се запослио путем прерасподјеле у поступку проширења дјелатности Предузећа, подизањем енергетских плантажа, плантажа љековитог биља и шумског воћа, те реализацијом осталих шумских производа.

9. План образовања и стручног усавршавања

За унапређење газдовања шумама, један од предуслова је повећање стручности и квалитета стручног рада запослених радника кроз додатно образовање и усавршавање. Исто тако,

стипендирањем ученика и студената квалификациона структура се диже на виши ниво и обезбјеђују неопходни додатни кадрови, који су гарант бољег и стручнијег рада.

У ове сврхе предвиђено је укупно 343.853 КМ финансијских средстава, а њихова расподјела ће се вршити на основу Правилника донешеног на нивоу Предузећа.

10. План сертификације шума

Јавно предузеће шумарства "Шуме Републике Српске" је добило престижни FSC сертификат за газдовање шумама. Према дефиницији, "FSC сертификација газдовања шумама значи да се шумом и шумским земљиштем газдује према строгим еколошким, социјалним и економским стандардима".

FSC сертификат представља велику част, чиме се међународно признаје да је газдовање шумама ЈПШ "Шуме Републике Српске" у складу са строгим критеријима, а ово је уједно и признање шумарској струци у Републици Српској која генерацијама на одговоран начин газдује овим изузетно значајним националним ресурсом. На овај начин шумарство Републике Српске улази у сам врх свјетских трендова, јер је по FSC стандардима сертификирало површину државних шума у свим шумским газдинствима која се налазе у саставу ЈПШ "Шуме Републике Српске", што у свјетским размјерима представља изузетан резултат. Примјера ради треба навести да је у Федерацији БиХ тек почела активност на добијању FSC сертификата по појединим кантонима.

Сертификацијом цјелокупног подручја којим газдује Центар за газдовање кршом Требиње стварају се услови за интензивирање радова на производњи и пласману споредних шумских производа (љековитог биља) са овог подручја. Самим сертификавањем овога подручја дошло је до значајног повећања шума високе заштитне вриједности на нивоу цијелог предузећа, тако да су оне заступљене са 15,3 % или изражено у хектарима на 150 865 ха.

Поред ових шума сертификацијом је предвиђено и издвајање репрезентантних шума, уз обавезу издвајања минимално 5 % површине, код нас је издвојено 8,13% цјелокупне површине под шумама. Све ове шуме су обиљежене на прегледним картама.

У наредном периоду потребно је интензивирати активности на заштити животне средине кроз заштиту вода, флоре, фауне, као и на заштити биодиверзитета наших шума. Потребно је са више одговорности проводити заштиту на раду уз обавезно поштивање свих прописа и процедура за употребу хтз опреме и алата.

У овој години очекује се да дође до промјена у међународним стандардима у виду повећања броја индикатора у појединим критеријумима провјера и контрола. Наведене промјене ће по званичном усвајању и објављивању бити прослијеђене према свим кординаторима у организационим дијеловима.

Сертификација газдовања шумама у ЈПШ "Шуме Републике Српске" је започета 2006. године у шумском газдинству "Височник" Хан Пијесак, затим настављена са сертификацијом још три шумска газдинства (Мркоњић Град, Градишка и Рогатица). Носиоци сертификата су била појединачна шумска газдинства.

У 2008. години извршен је сертификацијски преглед у Јавном предузећу у свим шумским газдинствима као саставним дијеловима Предузећа. На основу тога, издан је заједнички сертификат за Јавно предузеће као групу која се састоји од 25 шумских газдинстава). Јединствен број сертификата је SGS-FM/COC-004338, он вриједи за сва шумска газдинства и на њега се позивају сви даљњи прерађивачи дрвета који сировину набављају од ЈПШ "Шуме РС". Сертификат важио од 10. фебруара 2009. до 09. марта 2013. године. Због тога је Јавно предузеће шумарства "Шуме Републике Српске" у периоду од 22.10.-2.11.2012. године успјешно завршило процес рецertifикације по FSC стандардима и продужило важност FSC сертификата за газдовање шумама на слједећих пет година. Овај сертификат је подложен годишњим контролним прегледима. Кориштење сертификата, FSC заштићеног знака и СОС броја је строго прописано правилима FSC-а и забрањена је свака злоупотреба.

11. План формирања и расподјеле укупног прихода

План формирања и расподјеле укупног прихода (план биланса успјеха) је продукт планираног обима реализације шумских дрвних сортимената и њихових цијена из важећег Цјеновника, као и осталих пословних, финансијских и других прихода, са једне стране, те пословних, финансијских и осталих расхода насталих коришћењем шума и шумског земљишта у складу са Законом о шумама и осталим законским и подзаконским прописима, са друге стране.

У односу на остварени укупни приход из 2012. године планира се повећање укупног прихода у 2014. години за 13 %, док је то повећање у односу на остварени приход у 2013. години 6 %. План формирања и расподјеле укупног прихода види се из следеће табеле:

Ред. бр.	Елементи	Остварење у 2013. Износ (КМ)	План 2014. Износ (КМ)	%	
1	Пословни приход	176 119 841	189 012 662	107	
2	Пословни расход	170 564 040	182 498 515	107	
3	Финансијски приход	971 300	179 308	18	
4	Финансијски расход	1 394 710	1 119 551	80	
5	Остали приход	1 661 315	1 011 934	61	
6	Остали расход	1 612 348	982 318	61	
7	Приходи од усклађ.вријед.стал.имовине	7 248			
8	Расходи од усклађ.вријед.стал.имовине	3 708			
9	Приход по основу промј. Рач. Политика и исправке грешака из ранијих година	62 062	50 000	81	
10	Расходи по основу промј.рач. политика и исправке грешака из ранијих година	71 627	20 000	28	
11	Укупни приход	178 821 766	190 253 904	106	
12	Укупни расход	173 646 433	184 620 384	106	
13	Бруто резултат	Бруто добитак	5 175 333	5 633 520	109
14		Бруто губитак			
15	Порези и доприноси из добитка			563 352	
16	Нето резултат Предузећа	Нето добитак	5 175 333	5 070 168	
		Нето губитак		0	

Пословна 2013. година за Предузеће представља постепену стабилизацију пословања у сфери производње и реализације шумских дрвних сортимената што није у потпуности дало очекиване финансијске ефекте из разлога даље неликвидности дрвопрерађивачког сектора и као посљедице тога огромних ненаплаћених потраживања за испоручене шумске дрвне сортименте. Сматрамо да ово Предузеће поред својих проблема у пословању не може ријешити и све проблеме предузећа из области дрвопрерађивачког сектора, а посебно не оне чији узрок не лежи у шумарском сектору него је често и непословне природе.

У 2014. години се очекују бољи финансијски резултати него у текућој години уз максимално ангажовање свих радних људи и менаџмента Предузећа и бољи третман Предузећа код релевантних фактора друштвене заједнице. Конкретна помоћ Предузећу би била, поред осталог, и сагласност Владе РС на продају најквалитетнијих шумских дрвних сортимената путем лицитације што је и предвиђено овим планом, а и обавеза је која проистиче из важећег Акционог плана на сузбијању незаконитих активности у сектору шумарства и дрвне индустрије донесеног од стране Владе РС.

Шумска газдинства која имају велика потраживања од акционарских друштава дрвне индустрије или од државних дрвопрерађивачких предузећа у власништву Владе РС су највећи дио тих потраживања привремено отписала (теретила расходе ранијих година), а један дио тих потраживања ће бити отписан у складу са прописима у следећој години, што директно утиче на финансијски резултат. Таква потраживања, уколико се евентуално потпуно или дјелимично наплате у 2014. години, било редовним путем или из стечајне масе дужника, увећаће планирани приход као ванредан приход.

Недостатак обртних средстава у дужем периоду код неких организационих дијелова Предузећа намеће интензивнији рад на поправљању ликвидности, односно дуготрајан и темељит рад на финансијској консолидацији.

То првенствено подразумијева:

- потпуно извршавање планираних задатака,
- спровођење донешених мјера из претходне године, у потпуности,
- повећање учешћа више вриједних сортимената,
- свођење свих залиха на оптимум,
- програмско рјешавање вишка радне снаге,
- провођење мјера штедње на свим нивоима,
- одабир квалитетних, доказаних и солвентних купаца,
- бољу наплату и утуживање дужника,
- инвестирање у складу са могућностима,
- стимулативно награђивање запослених.

12. План расхода

Предвиђени планирани расходи (трошкови) су 184 620 384 КМ, а структура је дата у следећој табели:

Ред. бр.	Врста расхода	Остварење у 2013. Износ (КМ)	План 2014. Износ (КМ)	индекс	
1	Пословни расходи	Набавна вриједност продате робе	72 063	110 500	153
		Трошкови материјала	3 447 711	5 457 406	158
		Трошкови горива и енергије	4 710 604	5 104 738	108
		Трошкови плата и накнада плата	76 857 167	81 288 723	106
		1 - сјеча и израда шумских дрвних сортимената	13 560 407	13 841 426	102
		2 - привлачење шумских дрвних сортимената од пања до кам. пута	28 360 862	28 744 622	101
		Укупно /1+2/:	41 921 269	42 586 048	102
		3 - Остале производне услуге	7 359 693	10 523 136	143
		Укупно трошкови производних услуга /1+2+3/:	49 280 962	53 109 184	108
		Амортизација основних средстава	7 877 717	7 435 906	94
		Трошкови накнаде за шуме-члан 89.став 1.30Ш-а	10 844 950	11 257 013	104
		Накнада за општине	14 822 134	15 631 961	105
		Остали пословни расходи	2 650 733	3 103 084	117
			Укупно:	170 564 040	182 498 515
2	Финансијски расходи	Финансијски расходи из односа са повезаним правним лицима			
		Расходи камата и негативних курсних разлика	1 380 967	1 110 351	80
		Остали финансијски расходи	13 743	9 200	67
		Укупно:	1 394 710	1 119 551	80
3	Остали расходи	Губици по основу расходања и продаје осн. средств. и нематеријалних улагања	60 714	27 000	44
		Мањкови	31 078	1 000	3
		Расходи по основу исправке вриједности и отписа потраж. и остали расходи	1 520 558	954 318	63
		Укупно:	1 612 348	982 318	61
4	Расходи од усклађивању вриједности сталне имовине	3 708			
5	Расходи по основу промјене рач. полит. и исправке грешака из ранијих година	71 627	20 000	28	
Свеукупни расходи		173 646 433	184 620 384	106	

Највећи дио планираних расхода чине пословни расходи, односно 98,85 % од укупних расхода. У 2013. години пословни расходи чине 98,22 % укупних расхода.

У структури пословних расхода производне услуге чине 29,1%, односно 53,11 милиона КМ, од чега сјеча, израда и привлачење учествује са 80,2 % у укупним производним услугама. Трошкови зарада и накнада зарада чине 44,5 % пословних расхода, док су трошкови надокнаде за коришћење шума и шумског земљишта 6,2 % укупних пословних расхода, трошкови накнада за развој општина са којих потичу продати дрвни сортименти, по основу Закона о шумама ("Сл.Гласник РС", број 75/08 и допуна истог "Сл.Гласник РС", број 60/13) у пословним расходима партиципирају са 8,57%, а нематеријални трошкови чине 1,7 % укупних пословних расхода. Расходи су планирани на основу:

- остварених трошкова за 2012. и очекиваних из 2013. године,
- Општег и Појединачног колективног уговора,
- Јединствених норми радова у шумарству и калкулација, те извођачких пројеката, и
- законских прописа и уредби.

За боље пословање, односно бољи финансијски резултат поред остварења зацртане производне и побољшања њене квалитетне структуре, предвиђена је штедња на свим нивоима и сегментима.

Нарушена финансијска равнотежа код једног броја шумских газдинстава се може поправити повећањем прихода, с једне и смањеним трошковима, с друге стране.

13. План инвестиционих улагања

Планирање инвестиционих улагања Предузећа радио се до ове године у двије фазе. Производно–финансијски план садржио је „Прву пројекцију“ плана инвестиција, док се коначан План инвестиционих улагања радио последице израде завршног рачуна Предузећа, имајући у виду расположиве изворе и потребе за инвестирањем у сваком организационом дијелу Предузећа, те финансијске могућности Предузећа исказане у финансијском извјештају за претходну годину.

Због усложнене процедуре усвајања коначног Плана инвестиција у претходне двије извјештајне године, Управа Предузећа је донијела одлуку да се у вријеме израде Производно–финансијског плана врши и израда коначног Плана инвестиционих улагања који ће да садржи инвестициона улагања по врстама инвестиција и по организационим дијеловима Предузећа, са изворима финансирања и да она као таква буду саставни дио Производно–финансијског плана за 2014 годину.

План инвестиционих улагања представља оцјену потреба за инвестицијама у сваком шумском газдинству, или другом организационом дијелу Предузећа са приоритетима будућег инвестирања који су раније одређени одлуком Надзорног одбора. Ти приоритети у инвестирању су:

- **биолошке инвестиције (шумскоузгојни радови),**
- **реконструкција и градња шумских камионских путева,**
- **шумскопривредне основе.**

У 2014. години не планира се значајнија набавка материјално-техничких средстава за искоришћавање шума.

Предвиђена су укупна улагања у износу од 30,807 милиона КМ.

Врста инвестиције	Остварење у 2013.	План 2014.	%
Биолошке инвестиције	7 797 104	11 072 652	142
Изградња шумског камионског пута	2 061 476	4 534 618	220
Реконструкција шумског камионског пута	1 946 449	4 096 114	210
Израда ШПО	1 339 189	1 294 470	97
Ловна основа	0	0	0
Информациони систем	92 735	318 900	344
Набавка основних средстава	1 285 491	6 163 970	480
Изградња и куповина објеката	441 052	3 219 452	730
Остало	67 471	107 000	159
Укупно	15 030 967	30 807 176	205

Као што се види у табели, планира се повећање инвестиционих улагања у односу на улагања у 2013. години за 105 %. Разлог овоме је првенствено: повећање биолошких инвестиција (шумскоузгојни радови), изградња и реконструкција шумских камионских путева, информациони систем и значајно већа улагања у набавку основних средстава као и у изградњу и куповину објеката.

Свако инвестирање морају да прате:

- адекватне одлуке органа Предузећа,
- сагласности и грађевинске дозволе,
- пројектна рјешења (објекти ниско и високоградње),
- рјешење имовинско-правних односа (објекти ниско и високоградње),
- додјела уговора извођачима радова у складу са Законом о јавним набавкама,
- увођење извођача радова у посао (објекат рада),
- именовање надзорног органа,
- испостављање ситуација за извршени рад (привремене и окончане),
- технички пријем, употребна дозвола,
- колаудациони записници, који уз пратећу документацију чини основ за књижење у основна средства,
- куповина основних средстава у складу са Законом о јавним набавкама.

ЗАКЉУЧЦИ:

- Обавеза израде Производно – финансијског плана за 2014. годину проистиче из одредби Закона о шумама и Статута Предузећа којим је предвиђено да осим израде Трогодишњег плана пословања у складу са Законом о јавним предузећима, наше Предузеће има обавезу израде и годишњих планова чији је задатак конкретизација планираних пословних задатака, прилагођена евентуално измјењеним околностима у односу на раније дефинисане у важећем Трогодишњем плану, односно кретањима на тржишту и економском окружењу, те измјењеном положају Предузећа у оквиру привредног и правног система Републике.
- Веома важан моменат у промјени правног положаја Предузећа, који неоспорно утиче на његов економски положај и успјех у пословању, је доношење Закона о шумама у другој половини 2008. године са почетком примјене од 23. августа 2008. године. У складу са чланом 33. Закона, ЈПШ "Шуме РС" а.д. Соколац је са Министарством закључило посебан Уговор о коришћењу шума и шумског земљишта у својини Републике Српске укључујући и обавезу одржавања, 23.11.2009. године. Укидањем Агенције за шуме, исказала се потреба за измјенама и допунама Закона о шумама ("Сл.гласник РС" број 60/13 од 18. јула 2013. године) којима је, посматрано са правног и економског становишта дефинисано мјесто и улогу ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац.
- Савремени концепт газдовања шумама подразумијева, поред остваривања непосредних привредних користи, и остале значајније функције шума као регулатора влажности и падавина, конзервације земљишта и станишта бројне дивљачи, стабилизације биосфере и општег екосистема, стабилизације и одржавање здраве човјекове и радне средине. Значи, поред максималне продукције дрвета, односно продукције других добара, циљ је и остваривање бројних заштитно–регулаторних и социо–културних функција шума.
- Као израз потребе и намјере остваривања свих функција шума наведених у претходном закључку, Предузеће је у 2006. години покренуло активности на прилагођавању газдовања шумама Међународним стандардима у овој области. До краја 2008. године завршена је сертификација од стране независног акредитационог тијела за издавање FSC сертификата за газдовање шумама, тако да је у фебруару 2009. године добијен FSC сертификат за све државне шуме којима газдује Предузеће. Од момента добијања сертификата Предузеће је предмет годишњих мониторинг контрола од стране FSC стручњака. У периоду од 22.10. до 2.11. 2012 успјешно је завршен процес рециртификације по FSC стандардима чиме је наше Предузеће продужило важност FSC сертификата за газдовање шумама на сљедећих пет година.
- Јавно предузеће је са почетком процеса сертификације газдовања шумама било одређено да у цјелости прихвати Међународне FSC стандарде, па тако и принцип 9 истих, који дефинише активности газдовања у високовриједним заштићеним шумама. Ради бољег разумијевања овог принципа и активности које су неопходне да би се све потребне радње извеле у складу са стандардима, поред Генеричких стандарда за газдовање шумама на основу којих је сертификација извршена, може се погледати и Нацрт националних стандарда за FSC сертификацију. Из наведених докумената види се шта треба радити и у којим роковима, на основу чега се може закључити да је Јавно предузеће урадило огроман посао из ове области, а све се налази и на web сајту Предузећа. Овом приликом подсећамо да смо у протеклом периоду идентификовали и издвојили око 15,33 % шума високе заштитне вриједности, по различитим типовима. У односу на

прошлу годину остварено је повећање од 89 индексних поена чему је разлог у највећој мјери добијање сертификата за шуме у оквиру Центра за газдовање кршом које су у највећем дијелу (57.7% укупне површине) уједно и шуме високе заштитне вриједности.

У овом петогодишњем периоду планирано је да се на нивоу Предузећа издвоји минимално 5 % репрезентативних узорака шума на цијелом простору зарад лакшег праћења појединих процеса у шумама. Активностима запослених радника ЈПШ „Шуме РС“ већ у првој години издвојено је 8,13% репрезентативних узорака шума на цијелом подручју.

Све ово потврђује и добијање FSC сертификата, као и успјешно окончане све редовне контроле од стране Акредитационог тијела FSC, која је између осталог обухватала и контролу поштивања принципа 9 наведених стандарда.

- У 2014. години наставиће се активности на реализацији Акционог плана на сузбијању незаконитих активности у сектору шумарства и дрвне индустрије, у свим сегментима остваривања планских задатака уз јачање људских и материјалних ресурса као претпоставке задовољавајућих резултата таквих активности.
Постигнута је потпуна транспарентност свих пословних активности у Предузећу путем информисања заинтересоване јавности преко интернет сајта што ће имати све већи значај, а што ће бити нарочито изражено након увођења корпоративног управљања.
Планира се наставак продаје трупаца четинара и лишћара путем јавног надметања, као један од начина продаје, у складу са одлукама органа Предузећа. Овај вид продаје је из познатих разлога у протеклим годинама имао веома скромне ефекте, али слабљењем рецесије он ће вратити значај и ефекат за Предузеће који је и раније имао.
- Појава великог каламитета јајних легала губара у одређеном броју газдинстава у 2013. години захтијевала је авиотретирање на површини од 6 000 ха, као задњу од мјера за сузбијање градације ове штеточине. То нас додатно обавезује на појачан мониторинг у свим шумским газдинствима у 2014. години, како би се на вријеме евидентирала појава ове штеточине. По лоцирању губара потребно је енергично реаговати првенствено механичким мјерама, а тамо гдје је неопходно и авиотретирањем, јер су посљедице пренамножења изузетно велике, у шта смо се могли увјерити у скоројој прошлости.
- План обезбјеђује континуитет одрживог газдовања шумама у складу са шумско-привредним основама, којима је предвиђен годишњи етат од 3,152 милиона m^3 свеукупне дрвне масе и чини 62% од годишњег прираста (5,076 милиона m^3). Планом се предвиђа производња од 2,734 милиона m^3 свеукупне дрвне масе што представља 87 % просјечног годишњег етата за шуме подесне за газдовање по ШПО. Оваквим односом величина могуће и планиране сјече и висине годишњег прираста свеукупне дрвне масе долази до сталног повећања залиха свеукупне дрвне масе.
- Максимализација профита у Предузећу подразумијева, уз максимално повећање свих врста прихода и смањење укупних расхода и свих врста трошкова по мјестима и носиоцима, те њихово свођење на најмањи могући ниво. У изради Плана посебан акценат је стављен на минимализацију индиректних трошкова производње (нематеријални трошкови, непроизводне услуге). Ограничене су могућности рационализације и минимизирања трошкова када се ради о издвајањима по основу Закона. Тако у категорији нематеријалних трошкова највећу појединачну ставку чине издвајања у складу са чланом 89. Закона о шумама, односно 10% финансијских средстава од вриједности продатих ШДС утврђене по цијенама франко камионски пут по Цјеновнику Јавног предузећа шумарства, за развој општина са којих потичу продати сортименти. Та средства чине 86 % укупних нематеријалних трошкова, око 8,6 % укупних

пословних расхода, односно 15,6 милиона КМ, што је износ већи за 2,8 пута од планиране бруто добити за 2014. годину.

- Саставни дио инвестиција су донације из гранта свјетске банке које ће се пласирати у сектору шумарства у наредних 5 година. Ове инвестиције ће се реализовати за: реконструкцију шумских камионских путева (у сврху њихове ревитализације за противпожарну заштиту); пошумљавање у високим деградираним шумама, пошумљавање у изданачким шумама, пошумљавање голети способних за пошумљавање, конверзију изданачких шума у високе, прореде шумских култура, набавку опреме за паковање садница са обложеним коријеном и за набавку специјализованих возила за гашење пожара. Укупна вриједност цијеле донације је 4,2 милиона КМ, стим да ће се у првој години реализовати 2,3 милиона КМ. Средства из донације свјетске банке ће бити на располагању од 7. мјесеца 2014. године, и за њих ће бити расписивани јавни позиви за уступање радова и за набавке горе поменути опреме.
- Овим планом је обезбјеђен раст имовине Предузећа кроз инвестициона улагања (изградња и реконструкција шумских камионских путева и осталих инфраструктурних објеката, израда ШПО, унапређење информационог система и остала средства неопходна за пословање Предузећа), и то из више извора: амортизације основних средстава, надокнада за коришћење шума и шумског земљишта у својини Републике, надокнада за унапређење општекорисних функција шума, остварене добити и других извора. Планом предвиђена инвестициона улагања за 2014. годину су већа од остварења инвестиција за 2013. годину за 105%.
- Исто тако, значајна су улагања у шуме и шумски фонд који се не воде у билансној позицији Предузећа, у облику шумскоузгојних радова на подизању, одржавању и њези постојећих шумских култура, те пошумљавању голети и потребним радовима у високим деградираним и изданачким шумама и другим радовима. Повећање шумског фонда који по Закону не чини имовину Предузећа само по основу улагања у шумско-узгојне радове износи 11 милиона КМ што је више од остварења за 2013. годину за 42% и оствареног за 2012. годину за 48 %. Овоме треба додати потребу и обавезу да Ресорно министарство сва намјенска средства прикупљена по основу накнаде за унапријеђење општекорисних функција шума по члану 91. Закона о шумама, усмјери у намјенске сврхе, што би резултирало потпуним испуњењем обавеза дефинисаним Законом и важећим ШПО.
- Удио прихода по основу реализације осталих шумских производа у укупном приходу још није на задовољавајућем нивоу, али су ипак планирана значајна средства и очекује се значајан резултат од улагања у ове сврхе у организационој јединици Предузећа – Центру за сјеменско-расадничку производњу Добој (производња свих врста садница за потребе Предузећа и продају екстерним купцима, производња љеко-биља). У сјеменско-расадничком центру "Добој" планиран је укупан приход у износу од 2,5 милиона КМ што је повећање у односу на укупан приход у 2013. години за 57%. У 2014. години планирани су приходи од ловства у износу од 297 хиљада КМ што није велики износ, али се постепено стварају услови за све успјешније газдовање ловиштима у оквиру Предузећа, те се планира ова дјелатност појачати кадровски и организационо. Поред већ поменутих и раније започетих активности у ЦСРП на узгајању љековитог биља и житарица планом су предвиђене одређене активности у осталим организационим дијеловима на интензивнијем коришћењу споредних шумских производа

- Такође значајне приходе остварује "Истраживачко-развојни и пројектни центар" Бања Лука гдје је планиран за 2014. годину укупан приход од 1,9 милиона КМ.
- Одржавање ликвидности Предузећа, због озбиљних поремећаја на глобалном банкарско-финансијском тржишту као генератору насталих привредних поремећаја и утицаја на реалну економију је, преко првенствено слабљења тражње за нашим робама, био највећи изазов у протеклом периоду у пословању Предузећа, а очекујемо да ће систем рационалног управљања расположивим новцем и у 2014. години бити од пресудног значаја за Предузеће. Наговјештај постепеног изласка из рецесије земаља у региону, а такође и привреде РС и БиХ, у 2013. години се позитивно одразио у дрвопрерађивачкој индустрији и имало је за посљедицу већу тражњу наших производа, повећање производње, смањење залиха готових производа. Без обзира на чињеницу да је дошло до постепеног јачања дрвопрерађивачког сектора РС, БиХ и региона што је донекле нормализовало производњу и реализацију ШДС у нашем Предузећу, проблем неликвидности се снажно пренио са прерађивачког сектора на шумарски сектор тако да је постао проблем број један у функционисању оба ова сектора. Томе доприносе и глобална економска кретања гдје феномен презадужености неких свјетских, а посебно европских економија вуче свјетску привреду, према мишљењу познатих свјетских економиста, у још једну, још гору рецесију него што је била претходна. Отуда и потреба да се на бази искустава из претходног периода евентуални поремећаји на тржишту дочекају спремније, те је за очекивати да ће се плански задаци зацртани у овом плану, а све у складу са Законом о шумама, шумскопривредним основама, Трогодишњим планом пословања те посебним Уговором о коришћењу шума и шумског земљишта закљученим са Ресорним министарством у потпуности испунити.

В.Д. ДИРЕКТОР

мр. Драган Грабовац